

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul II Nr. 61

Simbătă 16 septembrie 1972

12 pagini — 1 leu

LA ÎNCEPUT DE AN ȘCOLAR

Ca în fiecare an, școlile se deschid la data fixată. Cu manualele asigurate, cu profesorii la catedră. Cu localurile reparate și infrumusețate, cu întreaga populație urmărind evenimentul ca pe un moment de seamă al întregii societăți; aceasta este elementul de tradiție al începerii cursurilor. Interesante sînt trăsăturile noutăților pe care le aduce noul an școlar. La închiderea celuilalt, o mare expoziție, în capitala țării, înfățișă realizările celor 10.000 de ateliere școlare. Toată vara, perfecționarea acestei preocupări de bază a învățămîntului nostru a continuat, iar școlile se bucură acum de facilități sporite, pentru a desfășura o activitate productivă organizată, de mare valoare formativă.

Nu există școală din țară în care clasele vechi, mai reci și mai impersonale, să nu fi fost transformate în cabinete axate pe structura și materialul ilustrativ al cîte unei discipline. Aproape toate unitățile școlare sînt dotate cu mobilier și echipament nou. Lucrul remarcabil de reținut este că la sursa bugetară se adaugă resursa locală a autofinanțării, a contribuției părinților și a rezultatelor muncii elevilor. Spiritul de gospodărie se manifestă mai intens și cîștigă un vizibil teren. Acolo unde zugrăveau cooperativele, astăzi sînt echipe destoinice de școlari. O mulțime de directori se laudă cu mobilierul produs în atelierele școlii. S-ar părea că o imensă rezervă de talente și de îndelniciri practice este descoperită în favoarea progresului unei instituții care își are filiale în fiecare sat și cătun. Cu cîteva zile înainte de începutul anului școlar, cadrele didactice au dezbătut o temă fundamentală pentru dezvoltarea școlii noastre: îmbunătățirea lecției. Randamentul întregului proces instructiv-educativ depinde în cea mai mare măsură de perfecționarea relației dintre profesor și elev. De aceea comunicare în intervale modeste care, multiplicată la scara națională, face transferul de cultură de la o generație la alta. Dar elementul cel mai de preț care intră în capitoul inovației din acest an este ideea potențialului pe care-l reprezintă școala în dezvoltarea economică și socială a țării noastre.

Conferința Națională a partidului din luna iulie 1972 a arătat tocmai nenumăratele izvoare de energie care, odată identificate și puse în valoare, permit societății noastre să se avînte cu un ritm mai rapid și mai sigur spre o fază de dezvoltare înaintată. Școala este, fără îndoială, una dintre ele. Formarea cadrelor este astăzi factor fundamental al dezvoltării societății noastre socialiste și al făuririi unei civilizații. Legătura organică între învățămînt, cercetare și producție se poate citi în sensul clasării resurselor umane pe locul întâi al construcției socialiste. Inginerii prelucreează materii prime, profesorii dezvoltă resursele umane. De aici se deduce conștiința unei responsabilități mărite în raport cu planurile și programele pe termen scurt sau lung, întreprinse și susținute de întreg poporul nostru, pentru atingerea unui nivel mai ridicat de trai și de cultură.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea într-o împrejurare solemnă: „Dumneavoastră, învățătorilor, profesorilor din învățămîntul de toate gradele, vă revin sarcini mărețe. Aveți o misiune nobilă — aceea de a ajuta pe copii, tineretul patriei noastre să-și însușească cele mai înalte cuceriri ale științei și culturii, să se pregătească pentru ca mine, în orice loc de activitate, să-și poată aduce contribuția activă, calificată, la desăvîrșirea orînduirii noastre socialiste, la crearea condițiilor pentru făurirea treptată a societății comuniste în România“.

Acestea sînt scopurile mari ale activității, sensul dăruirii noastre.

MIRCEA MALIȚA

GHEORGHE ȘARU

Sudorice

Ceea ce gîndești în mod limpede...

...poți exprima cu ușurință — a scris, acum peste trei sute de ani, Boileau, punînd astfel în evidență, într-un sens, interdependența dintre gîndire și expresie. Dar și invers este adevărat: o expunere limpede este asimilată cu ușurință.

Nu este vorba aici de un cerc vicios, ci de o interdependență cu caracter dialectic, care face posibilă evoluția ființei umane pînă la deplină ei realizare.

La asemenea lucruri mă gîndesc cu ciudă, în perioada examenelor, cînd constat greutatea deosebită cu care unii studenți ajung să-și exprime ideile.

Mai puțin încă să le scrie, căci aici mai intervin și probleme de ortografie, gramatică, punctuație, care rămîn încă probleme pentru mulți dintre ei.

Nu este vorba, în mod vizibil, decît de o lipsă de exercițiu. Copiii noștri, tinerii noștri, nu scriu suficient, nu citeșc suficient (vocabularul lor trădează această lipsă), nu întrețin dialog cu persoane competente (profesorii, elevii mai vîrstnici, părinții) asupra problemelor care îi

Lionel Niculescu

(Continuare în pag. a 8-a)

Să ne înscriem în clasa întâi, în fiecare an

Într-o dimineață de toamnă, înaintea unui deceniu pe care inima mea și-l aduce aminte fără liniște, prin anul 1949, un om bătrîn ducea de mină un copil în vîrstă de șase ani, la școala din satul unde trăiau. Acum, cînd trebuie să spun că eu eram copilul și că omul bătrîn era bunicul meu, nu mai țin bine minte ce fel de toamnă era aceea, dar îmi reamintesc cu precizie că ziua în care m-am dus la școală era luminoasă și înaltă și că, în lumina acelei zile, eu mă agățam, cu o neliniște pînă atunci necunoscută, de mina bunicului meu sever și trist, pe care oamenii au bunăvoința să și-l aducă aminte și acum, sub numele de „domnul învățător, Marin C. Păunescu“.

Nu ploua, deci, și nu era vînt, iar școala spre care mergeam era deja înconjurată de cei ce aveau s-o însuflețească. În curtea școlii, mi s-a părut dintr-o dată că pun piciorul pe alt pămînt, pe ceva ce nu mai cunoscusem, într-atîta era de puternică în mintea mea ideea că școala e un loc cum nu se mai găsește altele. În clase, dușumeaua mirosea a motorină, ca semn că se făcuse, de curînd, curățenie și aș putea jura că țin minte cîntecul clopoțelului acelei școli și că l-aș recunoaște dintr-o mie. Școala din comuna Bărca Doljului este școala pe care ochii mei o văd în memorie, ori de cite ori aud că încep școlile încep într-adevăr școlile? Chiar încep?

Singurii pentru care încep școlile sînt cei care se duc pentru prima oară la școală. Pentru toți ceilalți, 15 septembrie nu e un început, ci o reluare. Cu adevărat simt că încep școlile cei care merg în clasa întâi. Dar noi toți, ori în ce clasă am merge, mergem puțin și în clasa întâi. Acea e marea noastră dragoste, marea noastră sfială, neîmblînzita noastră emoție.

Viața se împarte în două părți pe care ne e imposibil să le facem una: viața de dinainte de A mare de mină și viața de după A mare de mină. Cînd mergem în clasa întâi, începem să înțelegem. Pînă atunci simțeam.

Nevrednicii de noi, cei care uităm că încep școala, să ascultăm acel clopoțel care este însăși rigoarea vi-

toare și care echivalează, la 6-7 ani, cu trezirea pentru o întreagă viață.

Să nu uităm, să nu uităm să mergem cu gîndul, în fiecare an — pentru o secundă măcar — în clasa întâi, în spațiul acela al candorii și în timpul nesupus al primului contact cu lumea. Să mergem în clasa întâi, fiecare în felul cum și-o amintește, fiecare cu amintirile pe care i le readuce inima! Pentru cei care se mai pot considera, o secundă măcar, elevi în clasa întâi, sună acum clopoțelul cu special sunet din memoria ce nu se-ndură să ne lase numai prezentului.

...Bunicul meu a murit acum 12 ani, și, totuși, dacă închid ochii, parcă mă simt din nou agățat de mina lui, în septembrie 1949, cînd mergeam spre școală, într-o zi de toamnă luminoasă, în care cred că nici nu începuseră să cadă frunzele. Mă simt din nou în clasa întâi.

Pentru că, de fapt, a te simți, intrucîtva, elev în clasa întâi, înseamnă a avea curajul să-ți regăsești purtarea și să-ți reinnoiești lumina ochilor, în mierea pulverizată a apropiatului echinocțiu de toamnă.

Să mai avem puterea de a ne simți elevi în clasa întâi, să sfărîmăm vanitățile noastre de elevi mai mult sau mai puțin bătrîni și, cu desăvîrșită curățenie de cuget, să învățăm, să reînvățăm cum se scrie, cum se face litera A de mină. E important să ne reinscriem permanent în clasa purității absolute.

Să mergem în clasa întâi, din nou, în această toamnă și să reascultăm povestea lumii și să trăim emoția unui mereu reinnoit început, de a cărui înțelepciune nu ne putem satura niciodată.

Căci dintr-un anumit punct de vedere — din punctul de vedere al disponibilității față de nou — clasa întâi nu este doar o treaptă de la care se pleacă, dimpotrivă, ea e și o permanentă aspirație. Învățăm tot ce se poate învăța, ani de școli și facultăți, pentru a ne putea pregăti cum se cuvine, în vederea dificilei tentative de a urma, pentru o secundă măcar, în fiecare an, clasa întâi.

ADRIAN PĂUNESCU

ACCENTE

CRONICĂ

Joi, 14 septembrie a.e., la Casa ziaristilor din Capitală, a avut loc o conferință de presă cu tovarășul Mircea Malița, ministrul educației și învățămîntului, despre „Învățămîntul românesc în concordanță cu cerințele cincinalului”. Intre vorbitori și participanți — ziaristi ai diverselor publicații bucureștene — s-a purtat un dialog în legătură cu aplicarea măsurilor stabilite de partid în vederea ridicării învățămîntului la nivelul sarcinilor societății noastre actuale..

Interferențe

O înfiripare curajoasă dar, desigur, efemeră. Dincolo de o ambițioasă și... festivă manifestare a unei înflăcărări de câteva clipe, ce garanție de viabilitate ar fi putut prezenta noua publicație periodică a unui modest cenaclu literar, de curînd răsărit în peisajul reconfortant al cenaclurilor literar-artistice din capitala patriei ?!

Aceasta era reacția firească imediată, a multora dintre noi, cu care am întâmpinat primul volum „Interferențe”, al cenaclului literar „Relief românesc”. Dar, iată, că nu s-a stins cu totul ecoul iscat de primul număr, că a și apărut, mai bogat și mai izbit, al doilea număr.

Așadar, noul cenaclu literar, rodul entuziasmului prof. Gh. Burcescu și G. Popescu-Ger, ia amploare, își definește tot mai evident un loc numai al său. Remarcăm în mod deosebit contribuția apreciativă a poet și cercetător Stelian Cucu, pitorescul povestitorului Ion Hinguleșteanu, sensibilitatea dascălului poet Gh. Duță-Micșoșanu, esența folclorică și cuceritorul suflu patriotic al versurilor lui Simion Robu-Suceveanu, a lui Gh. Burcescu și G. Șovu, lapidaritatea aforistică, ușor caustică, a versurilor lui G. Popescu-Ger.

Mai mult decît primul, al doilea număr

învederează o selecție atentă, riguroasă, astfel că poeziile, trecute prin sita tot mai exigentă a diferitelor lecturi-discuții, și ajunse în volum, izbutesc, aproape de fiecare dată, să rotunjească o definiție a eului liric respectiv, în nota sa distinctă, specifică.

În afară de sporul cantitativ și calitativ notabil al materialului beletristic, noul volum aduce alte câteva cuceriri importante. Cititorul ia cunoștință de contribuția fiecărui autor printr-un „portret-sarjă” în

care, ca și la copertă, încontestabilul talent al lui Emil Nicolescu-Nic demonstrează inteligență în surprinderea specificului psihic al fiecărui autor, întregind, într-o deplină consonanță, „definiția” sugerată de poeziile respective.

De asemenea, în partea a doua, se limpezesc și mai mult cele două obiective permanente ale cenaclului: studii, cercetări de istorie literară, documente etc. și material ajutător — analize literare, sinteze, pla-

nuri dezvoltate la unele din marile probleme ale literaturii predate în școli, oferite acelor elevi din clasele superioare care se pregătesc în vederea unor examene și concursuri decisive. Dascălii nu-și uită datoria lor cea mai înaltă, de a îndruma și sprijini în permanență munca de învățatură a elevilor.

Odată cu al doilea volum, cenacluul publică și „drama veselă” în opt tablouri „Fregata Iluzia” de George Șovu și Gh. Scripcă, inaugurînd colecția „Teatru pentru tineret”, încercînd astfel să răspundă unor nevoi stringente în această privință.

Volumul se deschide cu o excepțională evocare — înțeleaptă resemnare a unui crepuscul de apoteoză — „Năluci” — sub care aflăm cu satisfacție un nume ilustru: George Macovescu, a cărui prezentă ia proporțiile unui patronat spiritual de nebănuite perspective.

Se pare că acești modești și minunați dascăli au descoperit seceretul cu care, cu decenii în urmă, P. V. Haneș făcuse dnr-un oarecare cenaclu al unui liceu, o societate cu ramificații în toată țara, cu publicații proprii, cu editură și cu relații fructuoase peste graniță, societatea „Prietenii istoriei literare”.

Iată de ce avem curajul să sperăm în noi și fecunde realizări ale cenaclului „Relief românesc”.

CONSTANTIN MARINESCU

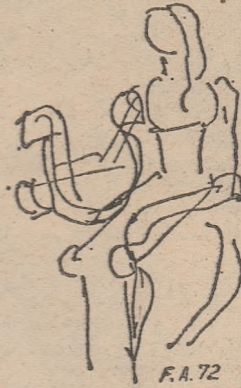
Maimuțele unchiului Gore

În Editura „Ion Creangă” a apărut recent cartea de povestiri pentru copii „Maimuțele unchiului Gore”, datorată scriitoarei Lia Dracopol-Fudulu. Și cu acest prilej, autoarea face din plin dovada

calităților care au împus-o, prin volumele sale anterioare, ca o înzestrată scriitoare pentru copii.

A scrie pentru copii nu înseamnă a scrie oricum. Nu oricine și, mai ales, nu orice scriitor, poate fi un interpret al universului miraculos pe care-l reprezintă copilăria.

Scriitorul trebuie să cunoască adînc și să lubească lumea celor mici, pe oamenii acestei lumi. Scriind despre ei, el le oferă, la rîndu-i, posibilitatea de a

F.A.72

fi cunoscut. Scriitorul trebuie să fie, deci, un om adevărat, îndreptățit a vorbi, a fi ascultat și urmat.

Cartea Liei Dracopol-Fudulu este dintre cele ce solicită atenția și sensibilitatea micilor cititori, emoționînd de altfel și pe lectorii adulți. Povestirile — majoritatea veritabile scenarii cinematografice — reprezintă, în fond, pledoarii pentru valorile morale autentice, cum sînt prietenia („Vrăbioiul cenușiu”, „Dan-Dan”, „Prietenul meu Bubiță”), înrajutorarea în muncă („Zmeul”) etc.

Această carte de povestiri, de o gingășie rar întâlnită și de o aleasă tinută literară, purtîndu-ne în lumea sentimentelor înalte, constituie un profund și inspirat mesaj didactico-educativ, un dar făcut copiilor, în special, și literaturii, în general.

GEORGE CORBU

pra concluziilor scoase din statistica acestor sondaje.

Statistica neanalizată pe toate fețele și la toate nivelurile e literă moartă și concluziile trase în urma unei astfel de statistici sînt eronate sau chiar false. Un cunosător al problemelor descoperă pe după paravanul acestei statistici cauze și relații de ordin social, economic, financiar, cultural etc., în sensul că cei ce au acasă televizor sînt copii din familii cu o mai bună stare materială, cu un mai solid suport moral, cu un mai ridicat nivel cultural, care știu să alcătuiască pentru copiii lor un regim de zi și un program adecvat și just, care nu se opresc cu chenzina la bufet, ci își cheltuiesc banii cu socoteală. Ei își pot ajuta copiii, iar rezultatele bune la învățatură ale copiilor nu se datoresc exclusiv televizorului, acesta fiind numai unul din factorii care influențează asupra rezultatelor la studii.

Ceea ce trebuie reținut este că abordarea simplistă sau unilaterală a unei probleme duce la concluzii eronate sau chiar false și poate deruta sau induce în eroare pe părinții sau educatorii tineri, fără experiență, sau pe cei care angrenați în mersul impetuos al vieții și al muncii, n-au timpul necesar să se oprească și să reflecteze asupra celor citite, ci le iau drept verificate, drept bune, le pun în aplicare.

ANTOINETE BICA

Ne scriu corespondenții voluntari

Manual, tehnologie didactică

Un coleg, dascăl de franceză, îmi spunea că la o inspecție de grad, a fost criticat întrucît „nu parcursese toate textele din manual”. De fapt, omul nu făcuse decît să aplice ceea ce învățase la cursurile de perfecționare, și anume scosese bucățile aride și greu accesibile și le înlocuise cu altele, mai potrivite, ceea ce este un lucru nu numai îngăduit, ci și dorit. Se vede însă că, uneori, una spunem și alta facem.

Vorbînd de modernizarea învățămîntului, trebuie avut în vedere strînsa corelație existentă între perfecționarea predării și aceea a manualelor (aceste auxiliare, uneori prețioase, alteori numai un... rău necesar).

Personal, sînt partizanul înlocuirii manualului de tip „clasic” — începînd cu anul al V-lea de studiere a limbii moderne — cu o culegere de texte. Și iată pentru ce:

Este adevărat că textele „fabricate” din actualele manuale pentru clasele V—VIII dovedesc uneori fantezie și ingeniozitate și răspund în bună măsură exigențelor lingvistice și pedagogice. Nu același lucru se poate spune însă despre cele din manualele anilor I—II. În majoritate, ele sînt departe de a oferi modele de ceea ce Colette Stourdze numește limba „du bon usage” — limba curentă, corectă și de mare circulație. Nu mai vorbim de manualele anilor III, IV, cu textele lor extrem de dificile, exclusiv literare, selectate în ordine cronologică, adică pornindu-se de la... greu la ușor. Astfel concepute, ele sînt departe de a constitui instrumente de lucru pentru studierea limbii, și anume a limbii contemporane, uzuale, așa cum este concepută azi studierea limbilor moderne. Care ar fi avantajul înlocuirii manualelor „clasice” cu o culegere de texte? După patru ani de studiere a limbii moderne, elevii caută în manual „altceva”, nu mai complicat, dar mai complet. Textele „prefabricate” nu-i mai atrag, fiindcă ele nu pot oferi prospețimea, savoare și parfumul limbii moderne autentice (de pildă, cum o aud ei la filme). Propun, pentru limba franceză, o culegere de circa 30 de texte, care să conțină elemente de cultură, civilizație, istoria și geografia Franței, aspecte din viața cotidiană (un început promițător l-a făcut excelenta broșură: „Mettons au point notre français”, însoțită și de un set de discuri care, din păcate, a rămas doar o plăcută amintire), și — în sfîrșit — extrase din „La Roumanie d'aujourd'hui”, „Vacances en Roumanie” și din documentele de partid editate în franceză. Această culegere ar putea fi folosită, după părerea mea, în anii I și II. Faptul că textele n-ar fi însoțite de acele „chestionare” nu numai că n-ar constitui o lacună, ci din contră, ar duce la dispariția acelei „conversații” mecanice și la creșterea gradului de conștientizare a discuțiilor. Lipsa exercițiilor de gramatică ar da latitudinea profesorului să aleagă pe cele mai potrivite (cu nivelul clasei, tipul lecției etc.) din „Gramatica limbii franceze moderne cu exerciții”, din „cursurile practice” de limba franceză, „Exerciții de gramatică franceză” ș.a. Dar, mai ales, l-ar crea obligația să elaboreze el însuși exercițiile necesare. De fapt, în practica curentă, exercițiilor aferente textelor din actualele manuale li se găsesc numeroase lipsuri, dar, bune, rele... te scutesc de o muncă în plus. Același lucru se poate spune și despre ilustrațiile din manuale, care, oricît de izbitite ar fi din punct de vedere grafic, nu pot scuti pe profesor de căutarea unor materiale cu adevărat ilustrative.

Am în față o broșură („Gavroche” — Les Misérables) din excelenta colecție „Textes en français facile” care, în nici 70 de pagini (format 11/17), cuprinde exact 25 de fragmente. O astfel de culegere se poate realiza, la un preț redus, și pe plan local. Ar putea fi deci editate numeroase manuale experimentale, cu un remarcabil potențial funcțional.

FLORIN ANGHEL

PRO ȘI CONTRA

TELEVIZIUNEA în pregătirea elevilor

Rîndurile acestea mi-au fost sugerate de informația apărută în „Tribuna școlii” nr. 59 din 26 august 1972, pag. 13, la rubrica „Gînduri pe puncte” din care reținem: „O concluzie mai mult decît îmbucurătoare: influența telerecepției la noi în țară nu împieteează asupra rezultatelor la învățatură. Specialiștii Oficiului de sondaje al Radioteleviziunii au constatat că dintre copiii care au televizor acasă 70 la sută au obținut la finele clasei a doua medii mari, iar dintre elevii care nu au televizor numai 48 la

sută au medii mari, iar proporția celor cu medii mici la sfîrșitul clasei a II-a este dublă față de posesorii de televizor”.

Deși n-am făcut sondaj și n-am întocmit statistici, ca cei de la televiziune, și nu pot da cifre și procente, ca profesor și ca părinte, m-a preocupat problema dacă televiziunea are sau nu o influență asupra însușirii cunoștințelor de către elevi și a rezultatelor la învățatură exprimate prin note.

Ca profesor și ca diriginte, am fost mereu solicitat de către părinți să dau o îndrumare, un sfat, în această problemă. Am avut multe cazuri, cînd rămîneau uimit de profunzimea, vastitatea și bogăția cunoștințelor unor elevi, de maniera nouă în care vedeau lumea cu problemele ei. Informîndu-mă, am descoperit că aceștia erau telespectatori pasionați.

Dar am avut și cazuri, cred că mai numeroase (n-am întocmit o statistică și sînt convins că nici n-ar folosi la nimic), cînd elevii veneau la școală obosiți, somnolenți, cu lecțiile nepregătite, tocmai pentru că își petrecuseră după-amiaza, seara și, uneori, chiar o parte din noapte, alături de ai lor în fața micului ecran.

Dar toate acestea sînt lucruri cunoscute și nu asupra lor vreau să mă opresc, ci asupra metodei simpliste de investigații a Oficiului de sondaje al Radioteleviziunii și asu-

Documentele Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român îndemn și ghid permanent în activitatea noastră

Pionieria — ajutor de nădejde al școlii în îndeplinirea sarcinilor sale educative

Inceperea anului școlar 1972—1973 are loc în condițiile unui nestăvilit avânt în muncă, în patosul eroic al întrecerii patriotice a întregului popor pentru înfăptuirea grandiosului program stabilit de Conferința Națională a P.C.R., de ridicare a patriei noastre pe cele mai înalte culmi ale progresului, culturii și civilizației socialiste. Această atmosferă însușitoare își pune amprenta și pe pregătirea și organizarea activității instructiv-educative în noul an școlar.

Cadrele didactice, familia, organizațiile de copii și tineret, întreaga societate participă activ și sint profund interesate în realizarea în cele mai bune condiții a importanțelor sarcini ce au fost încredințate școlii de către partid. Organizația pionierilor este și va fi în continuare un ajutor de nădejde al școlii și al cadrelor didactice, fiind chemată să folosească întreaga influență educativ-politică, capacitatea de muncă a consiliilor organizației pentru a sprijini susținut și eficient școala în înfăptuirea programului său instructiv-educativ.

Pornim la muncă în anul școlar ce începe, călăuziți de îndemnul secretarului general al partidului de a îmbogăți neîntrerupt conținutul educativ-politic al activității pionierești, de a asigura sporirea neîntreruptă a contribuției și răspunderii tuturor cadrelor didactice în desfășurarea muncii educative.

În grupe, detașamente și unități de pionieri se va dezbate, în săptămânile următoare, Chemarea Forumului Național al Pionierilor, constituit la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, înaltă expresie a democrației în cadrul Organizației pionierilor. Dezbaterile acestei chemări va mobiliza pe toți pionierii pentru îndeplinirea exemplară a îndatoririlor școlare. În centrul atenției dezbaterilor din unități și detașamente pe marginea Chemării Forumului Națio-

nal vor fi puse problemele educării atitudinii înaintate a pionierilor și școlarii față de învățatură și față de muncă. Se va explica temeinic și convingător tuturor pionierilor cerința organizației ca fiecare membru al său să fie un școlar silitor, să dovedească sîrguință și hărnicie la învățatură.

În același timp, va continua studierea temeinică de către comandanții-instructori a documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. în vederea deprinderii și aprofundării problemelor legate de orientarea muncii ideologice în rindurile pionierilor și școlarii, de îmbunătățirea activității educativ-politice în unitățile și detașamentele de pionieri.

O atenție deosebită va fi acordată contribuției activității pionierești la

educarea prin muncă și pentru muncă a pionierilor și școlarii, educației lor în spiritul eticii și echității socialiste. Organizația va milita pentru a face din fiecare grupă, detașament și unitate un colectiv puternic, care să promoveze continuu hărnicia, cinstea și demnitatea, dragostea nefermărită față de Partidul Comunist Român, față de patrie și popor.

Pe linia îmbogățirii și diversificării conținutului activităților educative se vor înscrie: intensificarea acțiunilor în aer liber, de mișcare și călire fizică, de pregătire pentru apărarea patriei, organizarea în cadrul fiecărei unități de pionieri, în cel mai scurt timp posibil, a formațiilor de Cruce Roșie — trecîndu-se — cu sprijinul dirigintilor, al cadrelor medicale și al consiliilor de Cruce Roșie — la instruirea și pregătirea sanitară a pionierilor și școlarii, învățarea cîntecelor patriotice și revoluționare, organizarea întîlnirilor cu comuniști, vizite la muzee ș.a.

Se va intensifica totodată colaborarea unităților de pionieri cu instituțiile învățămîntului preșcolar, urmînd ca pretutindeni, unde este posibil, unele detașamente de pionieri să se preocupe permanent de ajutorarea educatoarelor din grădinițe și cămine de copii în organizarea activităților, de stabilire a unor legături prietenești și de intrajutorare între pionieri și copii de vîrstă preșcolară. Se vor crea legături permanente între toate unitățile de pionieri din mediul urban și unități apropiate din mediul rural. În general, se va acorda o atenție mult mai mare muncii în unitățile și detașamentele de pionieri din mediul rural, pentru îmbogățirea și diversificarea activităților acestora.

Alegerile pionierești trebuie să constituie un prilej de analiză to-

meinică a activității desfășurate în anul școlar trecut, de alegere a celor mai deștinatei pionieri în conducerea grupelor, detașamentelor și unităților, de pionieri și de aprobare a programelor de activități pentru etapa următoare. Ele trebuie să constituie un prilej de dezvoltare a inițiativei pionierești, de cultivare a simțului răspunderii, a disciplinei în grupe și detașamente, de formare a unor deprinderi de muncă în colectiv. Pregătirea și desfășurarea alegerilor trebuie să creeze acel cadru necesar pentru ca pionierii să-și exercite pe deplin dreptul de a participa la întreaga activitate a detașamentului și a unității, să aleagă și să fie aleși în conducerea detașamentului și a unității, să facă propuneri pentru îmbunătățirea muncii pionierești. Alegerile trebuie să prilejuiască afirmarea opiniei colectivului, să realizeze confruntarea tovarășească și sinceră a propunerilor.

Trebuie să crească activitatea și rolul pionierilor-comandanți, capacitatea lor de organizare și de influențare pozitivă a colectivelor pionierești. În comandamentele unităților și detașamentelor se vor stabili pionieri cu responsabilități precise pentru munca patriotică, pentru activitatea de Cruce Roșie, de pregătire pentru apărarea patriei, de presă și altele. În perioada de pregătire și desfășurare a alegerilor, o atenție deosebită se va da primirii de noi școlari în rîndurile organizației, precum și ieșirii din organizație a pionierilor care au împlinit vîrsta de 14 ani.

O atenție deosebită se va acorda pregătirii și sărbătoririi, alături de întregul popor, a celei de a XXV-a aniversări a republicii. Vor fi organizate, în toate unitățile și detașamentele de pionieri, adunări festive, concursuri și programe educativ-artistice, întîlniri cu personalități, activiști de partid și de stat. Aniversarea republicii va trebui să prilejuiască mobilizarea tuturor pionierilor și școlarii în vederea îndeplinirii cu succes și avînt a sarcinilor ce le-au fost încredințate de partid, de conducerea sa.

Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, cu sprijinul substanțial al inspectoratelor și conducătorilor școlilor, prin participarea activă și entuziastă a întregului corp didactic la munca educativă din detașamentele și unitățile de pionieri, vom înfăptui împreună importanțele obiective ce ne stau în față în noul an școlar. Cu această ocazie, consider că este un fericit prilej să adresăm sincere felicitări și urări de succese noilor comandanți-instructori și tinerelor cadre didactice intrate în învățămînt. În numele conducerii Organizației pionierilor adresez, de asemenea, sincere și călduroase urări de succes, de satisfacții și bucurii în muncă și-n viață tuturor cadrelor didactice, comandanților-instructori și activiștilor din învățămînt.

VIRGILIU RADULIAN

Consfătuirile — cadru de analiză exigentă a muncii

O tradiție statornică de ani de zile în învățămîntul nostru reunește la fiecare început de an școlar toate cadrele didactice — educatoare, învățători și profesori — în ample dezbateri, în analize minuțioase și responsabile asupra organizării și desfășurării procesului instructiv-educativ din anul care începe, asupra modalităților specifice de aplicare a sarcinilor ce revin școlii din documentele de partid.

Anul acesta consfătuirile desfășurate în zilele de 11 și 13 septembrie, au abordat o problemă deosebit de importantă la care învățămîntul nostru este angajat plenar, cu toate resursele sale: perfecționarea organizării și desfășurării lecției.

În fiecare județ, pe specialități, a fost analizată în ședințe de lucru plenare sau pe secții activitatea desfășurată în anul școlar 1971—1972, experiența valoroasă acumulată pe linia modernizării predării, modalitățile de creștere a eficienței lecțiilor atît din punct de vedere informațional, cît și formativ.

Un rol important în ansamblul

măsurilor de perfecționare a științelor sociale preconizat de Ministerul Educației și Învățămîntului a revenit consfătuirilor cu cadrele didactice care predau aceste discipline.

Avînd un pronunțat caracter de lucru, aceste reuniuni au analizat modul în care au fost și mai ales vor fi traduse în viață indicațiile conducerii partidului, ale secretarului general, tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la însușirea mai temeinică a științelor sociale de către elevi, la legarea mai strînsă a acestor discipline de viață, de procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

La București, profesorii de științe sociale s-au întîlnit în ședință plenară în sala de festivități a Liceului „Nicolae Bălcescu”. În deschiderea consfătuirii a fost prezentat referatul „Contribuția predării științelor sociale la educația politică și pregătirea pentru muncă a tineretului școlar”. Subliniind rezultatele impo-

rt-un mai înalt conținut științific, politic și ideologic al lecțiilor, printr-o mai puternică ancorare a lor în problemele și fenomenele esențiale ale etapei pe care o parcurgem, cît și prin folosirea mai judicioasă a cabinetelor de științe sociale, referatul s-a oprit în mod deosebit asupra direcțiilor principale spre care trebuie să se orienteze eforturile în noul an școlar pentru îmbunătățirea predării acestor discipline.

Problema principală care trebuie să stea în atenția fiecărui profesor — acest lucru a fost de altfel subliniat și în discuțiile pe marginea referatului — este găsirea celor mai bune căi și mijloace de legare mai strînsă a predării științelor sociale de problemele pe care le ridică practica construcției socialismului. În acest sens, aprofundarea documentelor de partid va constitui un ghid prețios, o modalitate de stabilire a direcțiilor pe care să se axeze întreaga activitate politico-ideologică din școală. De asemenea, o sarcină care revine

profesorilor de științe sociale este de a reflecta mai pregnant cuceririle poporului nostru, realizările sale, de a găsi forme concrete de participare la viața politică și socială prin care să cunoască, atît ei cît și elevii, în mod direct, la fața locului, aspectele practice ale construcției socialismului.

A fost scoasă în evidență, ca o sarcină de prim ordin, necesitatea intensificării pregătirii cadrelor didactice pe diverse căi, antrenarea lor în activitatea de cercetare științifică în cadrul catedrelor.

Participanții la consfătuire s-au referit și la necesitatea îmbunătățirii programelor analitice, a manualelor, care trebuie ancorate mai strîns în problemele gîndirii social-politice contemporane, la necesitatea sporirii eficienței cabinetelor de științe sociale, la integrarea lor organică în procesul de învățămînt.

La consfătuire au fost prezentate, în zilele următoare, expunerile asupra unor probleme de mare actualitate cum sînt: „Probleme economice, de învățămînt și cercetare privind îndeplinirea planului cincinal în patru ani și jumătate în Capitală”, „Contradicțiile și rolul lor în procesul făuririi societății socialiste”, „Activitatea internațională a Partidului Comunist Român, a României socialiste”.

M. VERDEȘ

ARGUMENTUL OPȚIUNII — CLIMATUL UZINEI

Toți absolvenții Școlii generale nr. 69 din București s-au încadrat în producție. 18 dintre ei lucrează la Uzina de mecanică fină, iar ceilalți pe la diverse alte întreprinderi din Capitală. Faptul, comunicat lapidar într-o convorbire telefonică de Maria Andrei, directoarea școlii amintite, mi-a trezit interes. Am vrut să-i cunosc pe proaspeții ucenici, să-i văd la lucru, să aflu părerea celor ce i-au primit.

Maistrul **Constantin Dumitrescu** de la secția Constantometre etalon li cunoaște bine pe toți. De fapt, nu e singurul. Întreaga uzină fi știe pe școlarii care în urma celor doi ani de practică au dorit să rămână alături de cei ce i-au învățat meserie. Întrăm în secție. Maistrul Dumitrescu îmi arată discret câteva tinere.

— Cea de la fereastră, cea de lângă femeia în vârstă, tinăra de culo, care fixează carcasa manometrului, băiatul acela blond și mai sint cițiva aici, ei sint școlarii noștri. O să-i cunoașteți. I-am angajat de-o lună de zile. Ceilalți, pentru că de toți sint 18, lucrează la alte secții. Sint bucurosi c-au rămas la noi. În doi ani de zile ne-am obișnuit cu ei. Îi socotim de-ai noștri. Asta le-am și spus în primul an cînd au venit: să nu se considere în vizită la noi, ca niște musafiri care vin, stau cît stau și apoi pleacă. Vin aici ca într-o familie mare, ea la o școală, în care învață și se pregătesc pentru viață.

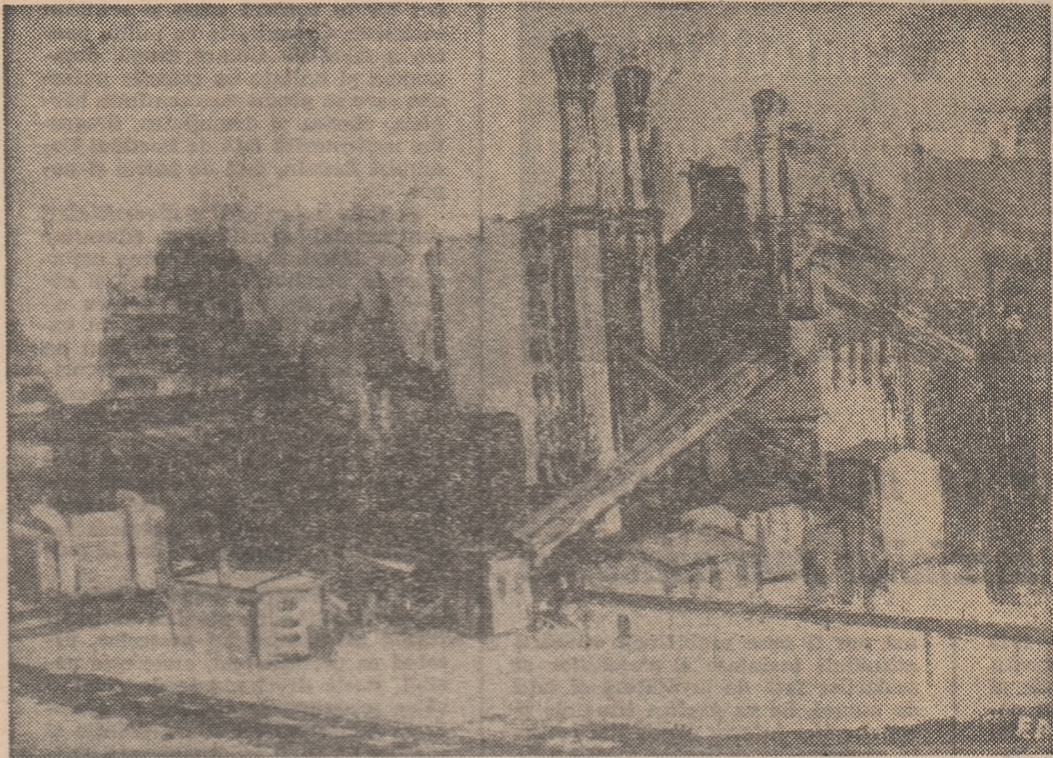
Îl întreb pe maistrul Dumitrescu dacă consideră binevenită prezența elevilor în uzină, pregătirea lor practică aici, vreau să-i aflu părerea sa, ca muncitor cu experiență, despre condițiile pe care le oferă uzina pentru formarea profesională și etică a tinerilor veniți de pe băncile școlii.

Se vede, după chibzuința cu care răspunde, că-l preocupă această problemă, că este angajat în ea cu tot sufletul.

— Nu spun vorbe multe, că în treaba asta nu-i nevoie. E bine că vine școala la noi, că se învață la noi meserie. Doar aici, în uzină se face meserie, nu aiurea. Eu și alții, aici am învățat și meserie și să fiu om. Mă bucur că acum și școala găsește așa. Și vreau să mai spun ceva. Este bine cum am organizat noi, cum a organizat școala nr. 69, practica în uzină a elevilor. Au lucrat doi ani numai la noi, au avut continuitate, au putut învăța meseria cu tot alfabetul ei și ne-a fost și nouă mai ușor să-i angajăm. Am avut anul școlar trecut și alții, de la alte școli, care făcuseră practică în vreo trei uzine. Nu-ău făcut treabă bună.

Și maistrul îmi vorbește despre munca de „pedagog”, de „educator” pe care, fără să vrea au dus-o cu elevii în procesul muncii fiecărui muncitor al uzinei. Îmi prezintă pe muncitoarea frunțasă **Alexandra Greavu**, pe Vasilica Lențea, pe maistrul **Gheorghe Ezaru** sau pe tehnologul **Radul Ion**, care s-au dovedit nu numai buni profesori, dar și la fel de buni pedagogi cu elevii. **Alexandra Greavu**, o femeie în vârstă, care muncește de 20 de ani în uzină mi-a vorbit despre elevii pe care i-a învățat meserie în acești ani ca despre proprii săi copii.

— Cînd au venit în secție, fetele mele nu știau nici să țină bine în mînă un clește sau un șurub. Astăzi mă uit la ele și pot spune că se descurcă bine. Lucrează cot la cot cu

EUGEN POPA
Cocșeria Hunedoara

noi și cîștigă bani frumoși. Mă bucur că le-am putut învăța și eu ceva. Mă bucur mai ales că au terminat școala cu bine și acum sint și cu școala făcută și cu meseria învățată. Că eu, tot timpul cit au lucrat fetele, lângă mine, le-am spus că astăzi nu se poate nici fără școală, dar nici fără meserie. E drept, am avut la început cu cițiva școlari și necazuri. Unii întîrziu, nu erau atenți la lucru, alții nu prea mergeau bine cu școala. Vreau să vă spun că noi, toate muncitoarele de aici din uzină ne-am interesat întotdeauna și de cum învață școlarii cu care lucram. Mai ales cu aceștia am stat de vorbă, de ei ne-am apropiat mai mult. Și, cu încetul s-au schimbat. Poate pentru că le-am vorbit părintește, poate pentru că ne-am străduit să le fim întotdeauna un exemplu.

Și **Alexandra Greavu**, femeia asta așezată, sfătoasă și înțeleaptă, fără înalte studii de pedagogie, îmi spune cît de mult face să știi cum să-i tratezi pe tineri, ce înseamnă să-i convingi „cu fapte vii, luate de-aici din uzină, nu cu vorbe goale, cu dădăceală” că „educația omului se face numai la muncă”.

De fapt despre influența pe care a avut-o uzina, muncitorii săi asupra elevilor în general și, în mod special, asupra unora, îmi spune mai pe larg directoarea școlii și maistra de lucru **Nicoleta Dumitrache**, o tinăra venită din uzină, deosebit de înimoasă, de pasionată: Cu unii ca **Olimpian Georgescu** sau **Dorin Iancu** s-a întîmplat, după spusele lor, o adevărată minune. Ceea ce școala nu prea reușise să facă a făcut uzina, oamenii de acolo. Vorbind cu **Olimpian Georgescu**, mi-a mărturisit că cel care l-a făcut să schimbe purtarea și chiar situația școlară, a fost maistrul său **Ezaru Gheorghe**, un om deosebit și că, acum, dacă i s-ar întîmpla să întîrzie sau să greșească ceva, ar muri de rușine la gîndul că ar ști „nea Gogu”. Același lucru mi-a mărturisit și **Ion Mărăscu** care — spunea el — îi va mulțumi toată viața muncitorului **Mircea Leșeanu** nu numai pentru că l-a învățat meserie, dar și pentru că „a știut cum să-i vorbească, l-a tratat ca pe un egal”.

Am înțeles din cele cîteva ore cît am stat între muncitorii Uzinei de mecanică fină că prezența elevilor

are, pregătirea lor profesională nu reprezintă numai o obligație, o sarcină pe care o indeplinesc conform unei hotărîri, ci ea este socotită de fiecare muncitor o problemă de importanță socială, o problemă în care fiecare s-a angajat cu maximum de responsabilitate și investește nu numai capacitatea sa profesională, competența sa, ci și pe cea afectivă, spirituală.

De o lună de zile, 18 dintre sututele de absolvenți ai școlii generale și-au hotărît drumul: sint muncitori în uzină. Îți spun asta cu mîndrie, ea pe o realizare de preț. De o lună de zile montează fișa la intrare, participă, cu toate drepturile și obligațiile, la viața marelui colectiv al uzinei. Au luat primul lor salariu, într-un cuvînt — așa cum mărturisirea unul dintre ei — trăiesc pe picioare proprii.

Argumentul cel mai puternic al opțiunii lor, aceea de a deveni muncitor la Uzina de mecanică fină, l-a constituit climatul de muncă și de educație întîlnit în uzină, convingerea că aici își găsesc toate condițiile spre a crește și a se desăvîrși.

M. ROBEA

IGIENA MUNCII ȘCOLARE

Efort și randament

Studiul activității neurocorticale, efectuat pe elevi de diferite niveluri, pune în evidență o serie de modificări ale capacității de muncă și ale randamentului lor. Astfel, capacitatea de muncă intelectuală prezintă o evoluție zilnică ciclică cu două perioade de randament crescut: în timpul dimineții între orele 9—11 și după-amiază, între orele 16—19, altermînd cu perioade de diminuare a randamentului.

S-a constatat că, în cazul plasării activității practice la începutul zilei — dimineața — deci în perioada de adaptare a elevilor la efort intelectual, aceasta influențează în sens pozitiv capacitatea de muncă intelectuală de la lecțiile teoretice din orele următoare, cu condiția ca o-rarul zilei respective (ore teoretice plus munca practică) să nu depășească 5 ore pentru clasele V—VIII și 6 ore pentru cele mai mari. Un efect pozitiv a avut și situarea practicii după trei ore de activitate teoretică, indiferent dacă procesul de învățămînt are loc dimineața sau după-amiază.

În schimb, a fost decelat efectul negativ în activitatea nervoasă su-perioară a elevilor cu program teoretic după-amiază, de la orele 13,30, atunci cînd practica s-a desfășurat dimineața, chiar dacă aceasta a fost situată în momentul de randament maxim, între orele 9—11. În acest caz, stereotipul de muncă al elevilor este complet perturbat. Pregătirea lecțiilor pentru ziua respectivă se efectuează deficitar; masa de prînz se rezumă la hrană rece, iar randamentul în cadrul programului teoretic scade simțitor, din cauza obo-

selii. Curba fiziologică a capacității de efort intelectual este modificată, în detrimentul perioadei de randament maxim de la orele 16 la 19.

Capacitatea de muncă fizică scade și ea dacă urmează după 4—5 ore de activitate teoretică la clasă, mai ales în condițiile programului de școală de după-amiază. Modificările activității neurocorticale (diminuarea atenției, dificultățile în coordonarea mișcărilor etc.) se reflectă în scăderea cantității și calității muncii fizice efectuate pe unitate de timp.

Capacitatea de muncă fizică scade, variază, de asemenea, și în cursul săptămîinii. Ea este mai redusă în ziua de luni și crește treptat în zilele următoare pînă miercuri și joi, după care începe să scadă, atîngînd sim-bătă un nivel minim.

Cînd activitatea tehnico-productivă se desfășoară o zi pe săptămîină, și anume în zilele de marți sau miercuri — zile de randament bun în curba fiziologică săptămîinală — se constată creșteri ale capacității de muncă a elevilor în zilele următoare de program teoretic, prin îmbunătățirea activității neurocorticale. În schimb, dacă această activitate se plasează joi sau vineri, capacitatea de muncă intelectuală a elevilor scade, ceea ce se vede în randamentul considerabil mai mic la lecțiile din zilele următoare.

Situarea activității practice în zile de luni și sîmbătă nu influențează evoluția normală a capacității de muncă săptămîinală.

Este indicat ca programul de muncă practică al elevilor să nu înceapă înainte de ora 7,30 și să nu se pre-

lungescă peste orele 19. Durata zilnică nu trebuie să depășească 5—6 ore pentru adolescenții și 3—4 ore pentru elevii claselor V—VIII, în cazul în care, săptămîinal, este rezervată o zi pentru din programul de muncă al elevilor. Timpul va fi redus în mod obligatoriu dacă la locul respectiv de lucru nu sint asigurate condițiile igienico-sanitare optime și dacă activitatea solicită un efort fizic intens.

În cursul activității fizice se vor introduce pauze intermediare (pe lângă pauza obligatorie pentru masă), al căror număr și durată variază după specificul muncii (angajarea la efort printr-o muncă statică sau dinamică, prezența unor factori nocivi de mediu) și chiar după starea de sănătate a elevului. După unii autori, la o muncă ce solicită un consum de energie de 1/3 din capacitatea maximă a adolescentului, timpul de odihnă (pauze organizate, pauze spontane etc.) trebuie să reprezînte circa 40—60 la sută din timpul de activitate. Menționez că în a doua parte a zilei de muncă, numărul și durata pauzelor trebuie să crească, în raport cu prima.

Nu mai țînînd seama de toate cerințele igienice ale activității tehnico-productive desfășurate de elevi, vom face să crească rolul ei profund educativ, de formare a unei atitudini conștient pozitive față de muncă; pe de altă parte, vom face ca această activitate practică să constituie o verigă importantă în orientarea profesională a elevilor, în pregătirea lor pentru viață.

ELENA STANCIULESCU

VICTOR FELEA:

Sentiment de vîrstă

Ed. Cartea
românească, 1972

Un blagian, cel mai adesea inspirat, reușind inteligente aderențe reciproce ale cuvintelor, ale imaginilor, denotînd o reală tensiune lirică, atent echilibrată, fiecare atribut fiind atent dozat este clujeanul Victor Felea, poet și eseist, traducător.

Revelînd permanentul miracol liric existent în fiecare „alcătuire de lucruri“, în fiecare fragment temporal și spațial de viață, Victor Felea, se recunoaște în discursul său poetic ca o natură horatiană, cultivînd versul înțelept, cu tente autobiogra-

fic, desenul verbal sincer, cuceritor: „Singular și nu prea singular / cunoscut și nu prea cunoscut / Puternic și nu foarte...“ (Sentiment de vîrstă). Poezia lui Victor Felea este una a balanțelor, a rigorii și echilibrului, ea nu se cenzurează, dar se ponderează, firesc, dinăuntru ei, senzualitatea trăirilor nu se exclude, dar se supraveghează cu efecte notabile: „Această senzație că exist, că trăiesc / mi-e dragă fără nici un adaos / Prezentul ca o sevă norocoasă și dulce / îmi umple trunchiul pînă la refuz...“ (Sevă).

Tonul de tristețe meditativă al volumului convinge chiar atunci cînd e puțin teatral, cînd interogațiile își pierd inițiala lor surdina: „Mori suflul meu / Sau ce-i cu tine? / Ce se întîmplă / De ce nu te mai aud / Oricît pîndesc la marginile tale subțiate? / Unde te-ai pierdut / În ce nori de ceață și uitare / Sub ce zare sub ce scut?“ (Întrebări).

De fapt, întreaga poezie a volumului lui Victor Felea este una a întrebărilor mature, a noblețelor și purităților culte, calme: „Frunza e galbenă, sufletul cheamă cîndori / Pe scara de sur a toamnei spre liniști cobori“. (Palpită lumina).

Citadin plin de cîndori ancestrale, Victor Felea se întoarce uneori spre

marea substanță a mitului mioritic; obsedat de străzi, de arhitecturi, el aude totuși cum: „...Sună un corn singuratic departe / Prin timpul de taină, pribeag al Carpaților“ (Culori în mișcare).

Un frumos autoportret din cuvinte își pictează poetul în *Inscripție*, unde ne prilejuiește înfîlțirea cu o imagistică de tip expresionist, penetrantă, nerefuzînd logica, impresionînd prin precizie și laconism: „Iată se întoarce poetul din lume / Se întoarce în esența lumii / Vine cu soluțiunea lui / Explozia de aștri necunoscuți / Ca un anotimp înmiresmat / Se instaurează sufletul său...“.

Dar ceea ce este mai impresionant în modul poetic al lui Victor Felea este că luciditatea și cultura nu-l fac să practice verbul sec, funcționez, nu-l fac să gîndească într-o algebră convențională a cuvintelor, ci îi completează, îi potențează fiorul liric primar, poetul putînd exclama: „De ce nu vine să ne ia și pe noi / barca de aur a soarelui?“.

Iată deci, cum poetul Victor Felea devine un destin de poet exemplar prin aceea că sentimentul culturii nu-l mînează starea de via, dimpotrivă.

DAN MUTAȘCU

Bibliografii „ascunse“

Subiectul acestui articol mi-a fost inspirat de apelul telefonic al unui amic. Îmi cerea o consultație. „Știi, îmi mărturisise, nu mă prea pricepe la chestiile astea bibliografice. Am de făcut aparatul de referințe al ultimei cărți, pe care trebuie să o predau urgent la editură, și nu mă descurc deloc“.

Ei bine, „chestiile“ bibliografice care îl disperau pe amicul meu fac parte, și-i rog să nu se supere, din cunoștințele elementare ale oricărui consumator al culturii scrise și, cu atât mai mult, ale unui autor. Cu un termen plastic, acestea se numesc bibliografii ascunse, adică notițe bibliografice incluse în lucrările de specialitate, fie la sfîrșitul cărții sau al fiecărui capitol, fie sub formă de anexe (alături de indicii de nume, geografici, tabele etc.), fie sub forma notelor inframarginale (trimiterile din subsolul paginilor). Rostul referințelor este de a menționa sursele pe care le-a folosit autorul în redactarea lucrării sale, iar în cazul lexicoanelor, enciclopediilor, dicționarilor biografice și altor asemenea publicații de a arăta principalele izvoare pentru cunoașterea subiectului sau a autorului tratat.

Dar indiferent în ce loc se află ele, descrierile sau notițele bibliografice trebuie să reproducă, în ordinea pe care o transcriem mai jos, câteva elemente absolut necesare identificării exacte a sursei citate: autorul, titlul, subtitlul (ediția, volumul), locul și anul de apariție, pagina sau paginile din care s-au extras informațiile. În cazul unui articol dintr-o revistă, se vor menționa, după numele autorului și titlul articolului, titlul publicației, anul de apariție și anul calendaristic, numărul publicației și, bineînțeles, paginile.

Pentru a nu încărcă textul cu elemente descriptive prea numeroase, se folosește unul din aceste două procedee: ori se dau lucrărilor citate numere romane sau arabe, în continuare sau pe capitole, urmînd ca descrierile bibliografice complete să fie menționate la sfîrșitul cărții sau capitolelor, ori, și acesta este procedeele cel mai utilizat, se fac trimiteri în subsolul paginilor (notele inframarginale), după un sistem de abrevieri, din care reproducem câteva: apud (în, la, după), indicînd autorul sau lucrarea după care s-au dat anumite informații; cf. sau conf. (de la conferență, a compara) pentru a semnala o altă lucrare cuprinzînd amănunte, date suplimentare referitoare la o informație sau o idee despre care scriem; ib. sau ibid. (de la ibidem, tot acolo) prin care evităm reproducerea integrală a elementelor bibliografice ale unei lucrări citate prea des; passim (îci colo, peste tot) pentru a arăta că o informație se găsește la diverse pagini din lucrarea citată; v. sau vd. (vide) sau vezi pentru a indica cititorului locul unde trebuie căutată o definiție, o explicație, o dată ș.a.m.d.

Exemplificînd cele de mai sus, reproducem la rîndu-ne o referință bibliografică, atrăgînd atenția cititorului, cu această ocazie, asupra unei mai vechi dar instructive lucrări în care va găsi și alte informații utile: Avramescu, Aurel și Cîndea, Virgil. Introducerea în documentarea științifică. București, Editura Academiei R.S.R., 1960, p. 219 și 416-417.

După cum vedeți, o referință prețioasă și pentru amicul nostru

COSTACHE OLĂREANU

Lectură

Foto: V. BOGDĂNEȘ

Pedagogie
contemporană

RETORICA ȘI LOGICA ȘTIINȚIFICĂ

Nu se știe nimic despre puterea de fascinație oratorică a celor care au ilustrat primii această artă în strălucitorul secol V al Greciei antice — Pericles și Temistocle, pentru că nici un document scris n-a păstrat vreuna din magistralele lor perorații. Despre ceilalți retori memororii nespécialistului a înregistrat mai ales anecdotică pietricelelor lui Demostene și, poate, în legătură cu acestea, ceva despre „Filipice“ și „Olintiene“, deși între primii maiestri ai elocinței și atenian se înscrie o pleiadă de virtuozii ai pledoariei: Antocide, Lysias, Isocrate, discipolul sofistilor și al lui Socrate — pentru a-i cita doar pe cei mai de frunte. Fără îndoială, arta oratoriei era prețuită în leagănul civilizației mediteraniene și egee de vreme ce ea a generat apariția *retorilor* — profesori întru logica și dicția cuvîntărilor — și a *logografilor* — autori anonimi ai discursurilor ținute de alții. Prețuită, dar cu măsură, de vreme ce Calliope — muza elocinței era abia ultima dintre cele nouă fiice ale lui Zeus cu Mnemosyna, iar marii filosofi întemeietori de școală își formau discipolii mai cu seamă în spiritul dialogurilor maeutice ale lui Socrate — sub semnul cărora se situa Academia lui Platon — și al euristicii practicate de școala din Megara, formată de Euclid, ca și în Lukeionul lui Aristot.

Dacă antichitatea, deci, o includ

de astă dată și pe cea latină, cunoaște retorica drept materie de studiu dar nu ca practică a didacticii, cînd și cum anume s-a impus stilul retoric la catedra școlară? Unii pretind că tipul de elocință „ex cathedra“ își are originile în celebra „De Magistro“ a lui Tomma d'Aquino dar toată pedagogia neotomistă contemporană respinge o asemenea interpretare.

Nici Vittorino da Feltre n-a teoretizat un învățămînt bazat pe expunere retorică. Fapt este că în școala secundară, ale cărei baze le-a pus pedagogul italian, a cîștigat tot mai mult teren, mai ales din secolul al XIX-lea discursivul.

Împrejurările și mai ales tagma personajelor care au compromis retorica pe plan social-politic, dînd clocinței adesea și înfățișarea unui personaj de caricatură pedant, steril în gîndire, practicînd de la catedră o pedagogie atemporală, aștiințifică și cu finalități îndoelnice, sînt prea bine cunoscute pentru a reveni asupra lor.

Marile valuri care s-au abătut asupra DIDACTICII în ultimele două decenii și-au îndreptat de la început forța de șoc asupra catargului retoricii. Învățămîntul tehnologic, pedagogia cibernetică au dat o lovitură nimicitoare retoricii didactice. A fost o acțiune unanim aprobată.

Adepții noilor concepții pedagogice — fie că sînt promotorii pro-

gresiei „analitice“ din instruirea programată liniară sau ramificată, fie ai spiritului „sintetic“ din învățămîntul prin descoperire, deși se contestă reciproc (dar contradicțiilor între noile tendințe le vom consacra altădată însemnările noastre) se revendică drept continuatori ai concepțiilor carteziene. Primul principiu al marelui savant și filozof ne învață „să ne ghidăm corect gîndirea“, dar nu cu scopul de a reconstrui un raționament gata elaborat, ci în primul rînd, spre a ne orienta spre descoperirea noului. A doua regulă carteziană definește analiza: „...a împărți fiecare dintre dificultățile pe care le examinezi în atîtea elemente cît ești posibil și necesar pentru a le rezolva mai bine“.

Iată și a patra regulă: „...a face pretutindeni ordine și numerotări atît de complete, treceri în revistă atît de generale, încît să fii asigurat că nu omiți nimic“.

Dar regulile acestea și multe altele sînt cuprinse în celebra operă a lui Descartes „Discours de la methode“.

Discurs deci? Un discurs al științei însă. O reconverție a elocinței în valori de logică matematică. Ne gîndim cît de rare au devenit la elevi — și nu numai la ei — expunerile concentrate în rețeaua strînsă a argumentelor, formulările clare de idei.

MIRCEA HERIVAN

CE ESTE ASTĂZI, CE VA ÎNSEMNA MÎINE CULTURA GENERALĂ ?

MARIN PREDĂ

**Imbinare
armonioasă a
științelor umaniste
cu cele exacte**

Inchipuiți-vă un om căzut în Lună, pe suprafața Selenei, cum îi zicem noi, ca să fie mai pompos, satelitului natural al Pământului. Sau, nu chiar căzut în Lună. Inchipuiți-vă un om naufragiat pe insula lui Robinson Crusoe. Care insulă a existat, ca și nefericitul Robinson însuși. Doar toată lumea știe că acest personaj de carte, care ne-a ucerit în anii copilăriei cu felul lui întreprinzător de a fi — n-a fost numai rodul imaginației lui Defoe.

Vă dați seama ce dezolare l-ar cuprinde, așadar, pe naufragiatul care ar reedita tragedia bietului Robinson. Ce să facă el acolo, pe o insulă pustie, pierdută în imensitatea fără de margini a oceanului? Și totuși, trebuie să facă, năpăstui-tul, ceva, nu-i așa, ca să trăiască! Eroul lui Daniel Defoe nu s-a descurcat? Și încă cum! Amintiți-vă numai: și-a întocmit casă gospodă-rească, din trunchiuri de copaci; a cultivat, pare-mi-se, niște boabe de grâu salvate de pe corabie; s-a apu-cat să crească, dacă nu mă înșel, niște capre pe care a trebuit mai întâi să le domesticească, a îndi-guit, etc. Ba și-a făurit și o barcă, să se miște, să facă înconjurul bie-tului lui regat din noianul apelor... Cum s-ar spune, a luat-o de la ca-păt, reinventînd și reintemeind ci-vilizația lumii.

Cum a fost cu puțință? Iată ce cred eu: Robinson acesta n-a învățat carte la un pension de domnișoare. El va fi învățat la școala vieții, dar de toate. Știa și carte, dar și să cioplească, să cio-cănească, să sape, într-un cuvânt — să muncească.

Cam lungă, digresiunea mea, dar răspunde, cred, la întrebarea — ce trebuie să înțelegem prin concep-tul de cultură generală. Asta tre-buie să înțelegem, să știm, adică, multe — și nu de mintuală. Așa încît, acolo unde picăm — de-ar fi să ne pomenim în împrejurările unui Robinson chiar, (slavă Domnu-lui, inexistentă în lumea noastră!) — să fim în stare să sfîntim locul, cum spun bătrînii și vom spune me-reu și noi.

Iar toate aceste multe și felurite lucruri de învățat, trebuie să le în-vățăm cu temei încă din școală. Altfel, la ce bun să ni se transmită aici cunoștințe și de literatură, și de matematică, de chimie și fizică, biologie, etc., discipline încoronate acum în urmă, de una — supremă, care le leagă pe toate celerale: practica productivă, adică discipli-na muncii.

Sigur, ne plac sonetele lui Shakes-peare, și romanele lui Balzac, Dos-toievski, Rebreanu, ori pînzele lui Grigorescu, sculpturile lui Brâncuși, pictura atît de variată în evoluția ei, a lui Picasso. Dar să nu știm cum stăm cu poluarea atmosferei? Sau cu progresele luptei împotriva cancerului? Ori să nu știm ce este o navă cosmică, și cum se constru-lește un baraj, ori școala în care în-vățăm? Ca să nu spun că unii ha-bar n-au, sau nu aveau, pînă acum — să înlocuiască o priză banală la fierul de călcat, să repare o clantă de la ușă, să schimbe o lampă la radio sau la televizor. Chemăm nu-maidecît tehnicianul, pentru orice fleac! De ce să-l chemăm pe teh-nician? Ce el cheamă pe cineva să-i cumpere o carte din librărie,

sau să-l ducă la teatru, la operă? Iși cumpără singur, se duce singur, se servește el însuși.

Cultura generală — asta cred că înseamnă: îngemănarea armoni-oasă a științelor umaniste cu cele exacte.

Nimeni nu știe tot, dar nimeni nu poate rămîne prizonierul unei specializări absurde, dacă nu vrea să se pomenească în viață ca picat din lună, un infirm, un biet infirm, cu alte cuvinte. Cine vrea să pri-vească lumea și să o înțeleagă, să n-o privească numai din ograda lui. Să intre și în altele, ale vecinilor, unde sînt atîtea de văzut, de admi-rat. Dar să nu treacă pe acolo ca turist, se înțelege.

Nu mai așa, cei care învață în școli vor fi în măsură să sfîntească locul unde societatea, nevoile ei îi vor așeza, odată studiile încheiate.

Școală de cultură generală, adică instituție unde se formează price-peri, deprinderi de muncă, multila-terale, care innobilează, pînă la urmă, însuși conceptul de umanism. Școală în care, în ultimă instanță, se pregătesc oameni întregi, adevă-rați, buni să dea piept cu viața și să o cucerească pentru ei și pen-tru semenii lor.

Acad. A. AVRAMESCU

**Echilibru
în preocupări**

A ști cum să împarți timpul dis-ponibil pentru însușirea de cunoș-tințe și îndeletniciri necesare unei activități rodnice ulterioare, îmi pare una din problemele fundamen-tale, care se pune tineretului și ca-drelor didactice.

În concret, orice tînr își alege (cel puțin așa ar trebui să fie, fără excepție) o profesiune, o specialitate de bază, o disciplină științifică, un domeniu tehnic, economic, social sau cultural. El va trebui să folo-sească o parte importantă din timpul disponibil, însușirii cunoștin-țelor de specialitate în disciplina respectivă, în domeniul respectiv. În condițiile revoluției tehnico-științifice actuale, specializarea va conti-nua și în deceniile următoare să se manifeste prin diversificarea și adîncirea meseriilor și profesiunilor. Dar în același timp, omul nou va trebui să facă față unor cerințe mul-tilaterale în domenii conexe cu spe-cialitatea sa. Să cunoască tendințele de întrepătrundere și de înmănu-nchieri a disciplinelor științifice, apariția relativ recentă a unor ma-crodisciplin sintetice ca automa-tica, cibernetica.

Dar, fiecare cetățean este chemat să ia parte conștient la făurirea în comun a noii societăți, și deci, să posede valențe politice și ideologice. Însușirea filozofiei materialist dia-lectice și a socialismului științific, atît de necesare pentru o conduită justă în viață, pentru înțelegerea fe-nomenelor naturii și societății, se impune concomitent cu învățămîn-tul, în orice disciplină.

Mai rămîne însă de însușit o cul-tură generală. Se cere nu numai o înțelegere a fenomenului artistic, dar pe cît posibil chiar practicarea unei arte. În plus, practicarea unor discipline sportive. Iată, deci, o gamă întregă de preocupări ce se oferă tinerilor. Orice dezechilibru în achiziția de cunoștințe dăunează. Exagerarea în lărgirea cunoștințelor de specialitate și neglijarea preocu-părilor ideologice, culturale, spiri-tuale, sportive etc. duce la unilate-ralitate, la lipsă de comprehensiune, de orientare justă. Lipsa adîncirii măcar a unui subdomeniu din pro-fesiunea aleasă, poate frîna dezvoltarea capacității creatoare latente.

Dacă învățăm numai ceea ce toată lumea știe, nu învățăm să gîndim singuri și să încercăm ceva nou, ceva ce ar putea însemna un progres real pentru toată lumea.

Cultura generală rămîne o bază temeinică în toate împrejurările. Extinderea telecomunicațiilor pe tot globul ne permite să luăm cunoș-tință de alte culturi, de alte civiliza-ții. Trebuie să învățăm să le înțele-gem. Turismul aduce împreună oa-meni provenind din locuri îndepăr-tate. Valorile culturale și artistice ale omenirii devin bun al tuturor, care se conservă cu grijă și se arată cu mîndrie. Un exemplu pozitiv: mutarea templelor egiptene din preajma lacului Assuan, cu con-cursul multor țări din lume.

Cultivarea folclorului nostru ine-puizabil ne-a adus în ultimul timp multe satisfacții. În artele plastice am reușit să dăm întregii omeniri creatori de o mare originalitate.

Cîte ocazii se oferă tinerilor să cunoască și să guste aceste comori ale culturii care innobilează, care ridică pe o treaptă superioară: cea a uma-nismului adevărat.

O singură condiție se cere tutu-ror: să păstreze un echilibru judi-cios între diferite preocupări. Acea-sta nu înseamnă să trateze lucrurile superficial, ci să aibă răbdare să se inițieze pe rînd în anumite domenii noi, pînă în faza în care încep să înțeleagă frumusețea și să cunoască satisfacția în exercitarea cunoștin-țelor respective.

Se cere o disciplină interioară pentru a opta pentru un echilibru armonios în preocupări serioase și în consumarea cu folos a timpului liber. Cultura generală rămîne mijlocul cel mai sigur de a păzi tinere-tul de excese de orice fel și de a-l oferi satisfacții de-a lungul întregii vieți.

ROMUL MUNTEANU

**Orice viziune
unilaterală a
conceptului de
cultură generală
este nocivă**

În evoluția și definirea personali-tății ființei umane, cultura generală deține un loc cel puțin tot atît de important ca premisele educației primite în cadrul familiei. De aceea, despre cultura generală se discută în mod firesc foarte mult, mijloa-cele complexe de informare din e-poca noastră urmărind și ele în mare măsură același scop.

Dar nu trebuie să trecem cu ve-derea faptul că elementele compo-nente ale conceptului de cultură generală au și ele o anumită istori-citate și funcționalitate socială. Din această cauză, ponderea care cade pe unele sau altele dintre datele no-țiunii de cultură generală înregist-rează o dinamică demnă de luat în considerare.

Cînd Voltair e își exprima în mod deschis disprețul său pentru învă-țămîntul medieval, el demonstra cum într-o școală în care se punea accentul pe călărie, scrimă, dans, desen, unele cunoștințe de limba latină și greacă, de retorică, tinerii care terminau asemenea studii erau niște ignoranți, incapabili să înde-plinească în societate anumite fun-ctii cu o utilitate practică. Toți marii pedagogi de formație raționalistă au respins ideea de cultură generală, concepută ca un lux sau ca un fe-no-men ce ține doar de exigențele unei

societăți parazitare și mondene. În-tr-o epocă dominată de hegemonia spiritului filozofic, cum a fost veacul al XVIII-lea, diverși oameni de cul-tură din acea vreme, ca Diderot, Rousseau, Herder care prin însăși natura preocupărilor lor erau fami-liarizați cu problemele pedagogice cereau ca școala să fie o instituție cu caracter național, în care cunoștin-țele să fie predate în limba mater-nă. Dar odată cu formularea acestei exigențe firești, ei cereau ca alături de anumite discipline umaniste, fi-zica, matematica, științele naturale, geografia etc. să facă parte din pa-trimoniul acelor cunoștințe funda-mentale, fără de care nu se poate imagina un tînr cu adevărat în-struit și util pentru societate.

Or, dacă într-o epocă în care pro-gresele tehnicii și ale mașinismului modern abia puteau fi întrezărite, cultura generală trebuia să repre-zinte o autentică armonie între cu-noștințele umaniste și cele desprinse din domeniul științelor pozitive, în timpul nostru o asemenea cerință apare cu atît mai firească. Trăim în-tr-o epocă în care cultura generală nu mai însemnează doar o sumă de cunoștințe acumulate, indiferent ca-re ar fi natura lor, deoarece acestea devin eficiente pentru personalita-tea unui om, atunci cînd se transfor-mă în deprinderi, cînd devin deci acte de comportament, care demon-strează o anumită concepție despre lume.

Orice viziune unilaterală a con-ceptului de cultură generală este în aceeași măsură nocivă și pentru so-cietate și pentru individ. Am cu-noscute tineri care și-au creat iluzia că sînt culti fiindcă au învățat nu-mele unor artiști, cîntăreți de mu-zică ușoară, fiindcă recunosc unele melodii de jazz cu relativă osurîniță și pot povesti destul de simplist a-nele filme cu personaje dure. Ni-mic mai eronat decît aceasta. Dar lăudabilă nu este nici atitudinea a-celora care odată ce au plecat de pe băncile școlii și au învățat o me-serie, nu mai pun mîna pe o carte de literatură, nu mai ascultă o emi-siune de poezie sau nu mai merg în viața lor la un teatru. Omul nu este om numai prin ceea ce produce, ci mai ales prin direcționarea efortu-rilor sale în mod conștient, prin au-toprogramarea sa lucidă și generoa-să pentru binele de obște. Or, o so-cietate socialistă multilateral dez-voltată, nu se poate realiza nici cu tineri rupți de realitate, dar nici cu niște practicieni înguști, care au pierdut din vedere sensul general al muncii lor.

Societatea noastră nu își propune să formeze oameni unidimensionali, ca societatea occidentală de consum. Dar pericolul depășirii tinerilor de timpul în care trăiesc nu poate fi înlăturat decît printr-o activitate tenace, îndelungată și complexă. După părerea mea, scoaterea disci-plinelor umaniste fundamentale (li-teratura română, istoria patriei) din școlile profesionale este o mare e-roare. Despărțirea tehnicii de su-portul umanist al culturii, care duce la modelarea conștiinței și capaci-tatea de autoprogramare a omului într-un sens major, nu trebuie tole-rată cu nici un preț în societatea noastră.

Dacă prin cultura generală în-telegem, așadar, astăzi acea fericită fuziune între științele umaniste, cele pozitive și practică, fuziune capa-bilă să ducă la formarea unui tîne-ret pregătit pentru exigențele gene-rale ale lumii moderne, nici o clipă nu vom pregeta să pledăm pentru specializarea în anumite domenii foarte bine delimitate. Cultura ge-nerală este un punct de plecare, o aspirație continuă, distribuită pe parcursul unei vieți. Specializarea este cupola de aur a acesteia, calea care asigură progresul unei societăți și distribuția inteligenței umane în modul cel mai eficient și cel mai firesc.

Incepind cu noul an școlar, la Muzeul memorial „George Bacovia” (str. George Bacovia nr. 63, sectorul 5, tel. 23.05.17) vor avea lecții deschise despre „George Bacovia — omul și opera sa” în zilele de marți, joi, sâmbătă, de la orele 11—14 și 17—19, susținute de către profesori, critici literari, scriitori și poeți. Elevii și studenții doritori să le audieze pot veni în grupuri sau individual. Aceste lecții se adresează atât elevilor din Capitală cât și celor din provincie.

Elevii din Timișoara realizează în cele 75 de ateliere-școală, profilate pe diferite specialități, în micro-intreprinderea de la Liceul nr. 6, ca și în minisectia de la Liceul nr. 10 produse variate și utile. Prin valorificarea lor s-a obținut suma de 350 000 lei, care va fi folosită pentru autodotarea și înzestrarea atelierelor-școală.

Expozițiile cu obiectele executate de elevii organizate în școli, ca și expoziția organizată de inspectoratul școlar la Timișoara au confirmat valoarea educativă și socială a pregătirii practice a tineretului școlar în vederea orientării sale școlare și profesionale.

A apărut volumul II al culegerii: Caiete matematice, editat de Societatea de științe matematice din Republica Socialistă România, Filiala Piatra Neamț.

Lucrarea, axată pe probleme ale modernizării predării matematice în școală, reunește articole cu caracter de investigație în această disciplină, puncte de vedere privind modernizarea programei, preluări de teme pentru profesorii care se pregătesc pentru susținerea gradelor didactice.

Rod al activității teoretice și practice a profesorilor nemteni, Caietele matematice pot fi de o mare utilitate cadrelor didactice care predau în școlile de cultură generală.

Filiala din Slobozia a Societății de științe filologice, Inspectoratul școlar al județului Ialomița și Casa corpului didactice au organizat recent, la Slobozia, o sesiune de comunicări dedicată sărbătoririi a o sută de ani de la moartea lui Dimitrie Bolintineanu, la care au participat numeroase cadre didactice din județ și din țară. Remarcăm dintre comunicările susținute: „Elemente patriotice și sociale la D. Bolintineanu” (prof. Petre Comănescu), „Motivul faustic la Bolintineanu” (prof. Ion Voicu), „D. Bolintineanu — publicistul” (prof. dr. Ion Hangiu), „Elemente compozitionale specifice operei lui Bolintineanu” (prof. Anatol Ghilca), „Recitindu-i pe Bolintineanu” (prof. Gh. Antonescu) etc.

În încheierea sesiunii, prof. dr. Ovidiu Papadima a vorbit despre Dimitrie Bolintineanu, omul, patriotul și cetățeanul.

Continuă să se desfășoare „zilele muncii patriotice”, zile în care elevii, pionierii din țară ajută la strînsul recoltei, la înfrumusețarea localităților și școlilor.

Despre elevii din județul Constanța, aflăm că au efectuat 65 000 ore la diverse acțiuni patriotice de înfrumusețare a spațiilor școlare, amenajarea unor baze sportive, recoltarea legumelor și fructelor din județul lor. Astfel pionierii de la Școala generală nr. 17 din Constanța au adunat și sortat 4 tone de cartofi la Cooperativa agricolă de producție din Cumpăna, iar elevii Școlii generale din Chirnogeni, același județ, numai în prima zi a declanșării săptămânii muncii patriotice, au efectuat 557 ore la culesul legumelor și amenajarea spațiilor verzi din comună.

În noul an școlar peste 4 000 de elevi vor învăța în cele 7 școli (însumind 109 clase, laboratoare și cabinete) nou construite în cartierele Capitalei: Titan, Ferentari, Drumul Taberei și Voluntari. De asemenea, până la sfârșitul lui septembrie vor fi date în folosință 570 de locuri în grădinițele de copii din cartierele „23 August”, Vergului și Belizarie și 100 locuri în căminele pentru copii.

Elevii din satul Cracul Muntelui, județul Mehedinți, învață în acest an școlar într-un nou local de școală, construit din inițiativa Consiliului popular al comunei Ponoarele. Tot în acest an școlar s-au dat în folosință trei săli noi de clasă la Școala generală de 8 ani din comuna Ponoarele, precum și un atelier pentru activitatea tehnico-productivă a elevilor. La realizarea acestor construcții au participat numeroase cadre didactice din cele 15 sate componente ale comunei, părinți și elevi. Tot ei, prin executarea unor lucrări de canalizare și aducțiune pe o lungime de 12 km, au făcut să beneficieze de apă potabilă cinci sate care aparțin acestei comune.

IMPORTANT!

În această perioadă se reinnoiesc abonamentele la revista „Tribuna școlii”.

Reamintim cititorilor noștri că prețul unui abonament este:

- 52 lei pe un an
- 26 lei pe 6 luni
- 13 lei pe 3 luni

Pentru a facilita abonarea lucrătorilor din școli, termenul pentru primirea abonamentelor la oficiile P.T.T.R., la factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din școli se prelungește până în ziua de 26 septembrie 1972.

THEODOR HORȘIA

Șantierul Bicas

INOVATORII

Prof. CONSTANTIN MANOLESCU:

PSIHOTESTER

Psihotesterul, aparat universal pentru testări psihologice și pedagogice, realizat de profesorul de psihologie Constantin Manolescu de la Liceul „Dimitrie Cantemir” din București, permite testarea obiectivă a unor multiple variabile psihice: atenția (distribuția, concentrarea, comutarea atenției etc.); memoria, inteligența, flexibilitatea gândirii etc.; a unor variabile psihomotorii: timp de reacție (simplu și la alegere), rezistența la efort și oboseală etc. Același aparat permite aplicarea testelor de verificare a cunoștințelor, (determinarea aptitudinilor și a capacităților intelectuale) în vederea cunoașterii elevilor atât la scopuri didactice, cât și pentru stabilirea psihodiagnosticilor de orientare școlară și profesională sau pentru selecție profesională.

Funcționarea aparatului se bazează pe ordonarea unei mulțimi de simboluri (cărora li se pot atribui diferite semnificații concrete), conform logicii specifice fiecărui test în parte. Aparatul este alcătuit din două matrici electrice dintre care una este conectată de către examinator conform programului impus de testul la care trebuie să răspundă subiectul, iar cealaltă matrice urmează să fie conectată de către subiect în aceeași ordine ca prima. Orice necoincidență dintre conectarea celor două matrici este semnalizată vizual și auditiv și înregistrată automat de către aparat. În spiritul definiției testului adoptată de către Asociația internațională de psihotehnică, prof. C. Manolescu a încercat să realizeze un instrument modern de lucru care să permită efectuarea unor multiple explorări ale subiecților atât prin testele clasice, cât și prin aplicarea de teste noi, respectându-se cu strictețe toate cerințele științifice ce se impun.

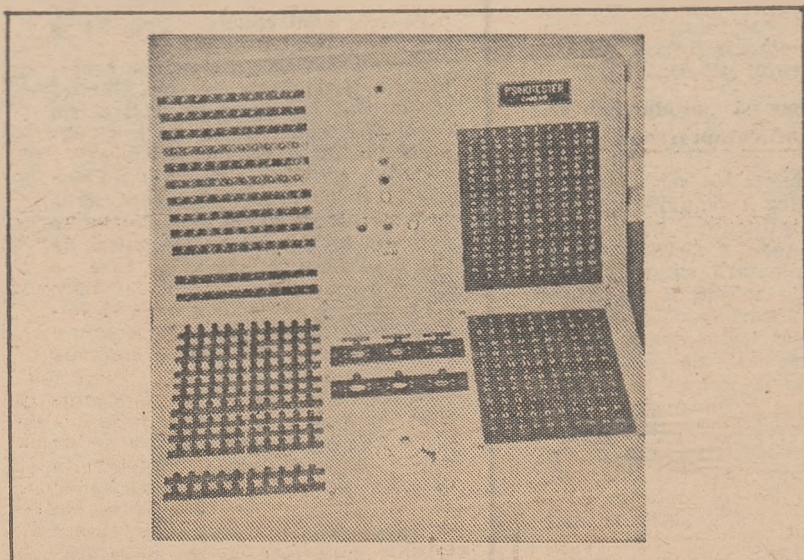
Principiul de bază al aparatului și funcționării sale este următorul: se asociază elementele testului psihologic sau pedagogic

elementelor unei matrici într-o ordine cu atât mai îndepărtată de cea naturală cu cât gradul de dificultate al testului este mai ridicat. Subiectul îndeplinește sarcinile cerute de test prin restabilirea ordinii inițiale a elementelor testului. În acest scop, matricea electrică internă este programată automat (prin introducerea unui conector multiplu cu legăturile realizate anterior) sau manual (cu ajutorul unor fișe și bușe). Matricea externă este terminată cu niște comutatoare electrice (panoul de comandă) care sînt acționate de către subiect. Subiectul primește datele testului prin atribuirea unei semnificații concrete fiecărui comutator al matricii externe (cartela program). Pentru rezolvarea testului, subiectul trebuie să apese comutatoarele în ordinea cerută de rezolvarea corectă a probei. Orice apăsare greșită a unui comutator (sau omiterea lui) este semnalizată vizual prin aprinderea unui bec roșu și printr-un semnal acustic, fiind totodată înregistrată de un numărător de

greșeli. Cartela program poate cere subiectului să răspundă sarcinilor unui test psihologic (pătratul cu cifre, testul Praga, teste de baraj, teste lacunare etc.) sau să răspundă unor sarcini care urmăresc verificarea cunoștințelor. În cazul aplicării testelor psihologice, se respectă riguros condițiile de aplicare ale fiecărui test. În cadrul testelor pedagogice (de verificare a cunoștințelor), spre deosebire de alte aparate de verificare care comunică la sfârșitul probei rezultatul, aparatul profesorului C. Manolescu semnalizează greșeala, punind subiectul în situația de a reface răspunsul greșit. Aceasta permite examinatorului să observe felul în care subiectul explorează alternativele, ceea ce este de o deosebită importanță în procesul învățării.

Aparatul a fost calificat ca invenție de către Consiliul național pentru știință și tehnologie și Oficiul de stat pentru invenții și mărci. El urmează să fie fabricat în serie de către întreprinderea „Didactica”.

D. DINU

SOCIAL ȘI BIOLOGIC în ecologia umană

Organismul omului ridică probleme ecologice speciale și specifice nu numai pentru că reprezintă structura funcțională cea mai evoluată, și mai bogată din punct de vedere biologic, ci și pentru că este simultan și continuu, multilateral și indestructibil, o entitate biologică și o entitate socială. Raporturile dintre factorii sociali și ecologie au stârnit numeroase controverse și disputele respective au fost, nu o dată, duse de pe platformele subrede ale unor poziții nu numai discutabile, ci de-a dreptul antiștiințifice prin îngustimea lor pătimasă. Iată, de exemplu, cum vede raporturile dintre medicină și ecologia omului J. Galdstone (Medicine and human ecology, în „Journal of American Medical Assoc”, nr.17, 1958): „Ocrotirea socială a sănătății este în esență știința despre ecologia umană” și, în consecință atât medicina ca știință, cât și asistența medicală vor fi transformate curând „printr-o revoluție care va fi produsă nu de prefacerile economice, juridice sau sociale ale oamenilor de rațiune, ci de o maturizare a conștiințelor și a gândirii încuse în medicină fiziologică și ecologică”. Respingerea unor asemenea puncte de vedere nu presupune însă așezarea sub semnul îndoielii a validității ecologiei umane însăși, decât cu riscul de a lunea la celălalt pol al unor erori teoretice, așa cum se întâmplă cu B.I. Smulevici care, pornind de la afirmarea (justă) a importanței factorilor sociali, ajunge să considere ecologia umană drept o „teorie” fără perspective, o concepție biologizantă, menită „a înșufla dispreț pentru problemele sociale ale medicinei”. Ambele păreri citate constituie, evident, interpretări unilaterale și, în ultimă instanță, neagă la fel de categoric rolul, importanța și semnificațiile ecologiei, întrucât a deforma și a denatura un fapt sau o idee indiferent în ce direcție, înseamnă a le nega.

Un hiatus antagonic ?

Înțelegerea greșită a ecologiei umane își are rădăcinile în acceptarea sau chiar în invocarea argumentativă a hiatusului antagonic ce ar exista între biologic și social. Or, așa cum am subliniat, ecologia, de parte de a obliga la unilateralizări în cunoașterea omului, contribuie la înțelegerea mai adâncă a legăturii indestructibile dintre latura biologică și cea socială a existenței umane.

Între acțiunea factorilor naturali ai mediului și factorii sociali se manifestă în permanență o rețea activă și complexă de corelații. Factorii cei mai importanți ai mediului fizic, cel puțin prin continuitatea acțiunii lor și prin adaptarea vitală a organismului uman față de ei — presiunea și temperatura atmosferică — sînt în bună parte controlați și corijați de acțiuni sociale, unele foarte vechi, cum este capacitatea de a confecționa și a folosi îmbrăcămintea, altele generate mai recent de civilizația modernă, ca microclimatizarea marilor așezări și clădiri. De cele mai multe ori și în cele mai multe direcții, factorii sociali intervin în sensul asigurării unei mai bune adaptări biologice a organismului uman față de factorii mediului fizic. Dar din activitatea socială decurg și situații, care, pentru o anumită perioadă de timp, pot fi și trebuie să fie socotite negative din punctul de vedere al ecologiei umane. De exemplu, un element de mediu cu totul anodin în trecut, ca zgomotul excesiv devine în lumea modernă, datorită particularităților dezvoltării economico-sociale în anumite domenii (industrie, transporturi etc.), un factor necesitînd eforturi adaptative deosebite din partea unor largi contingente ale populațiilor urbane.

Pînă la soluționarea problemelor de protecție fonică optimă, excesul de zgomot rămîne un element nociv al mediului fizic.

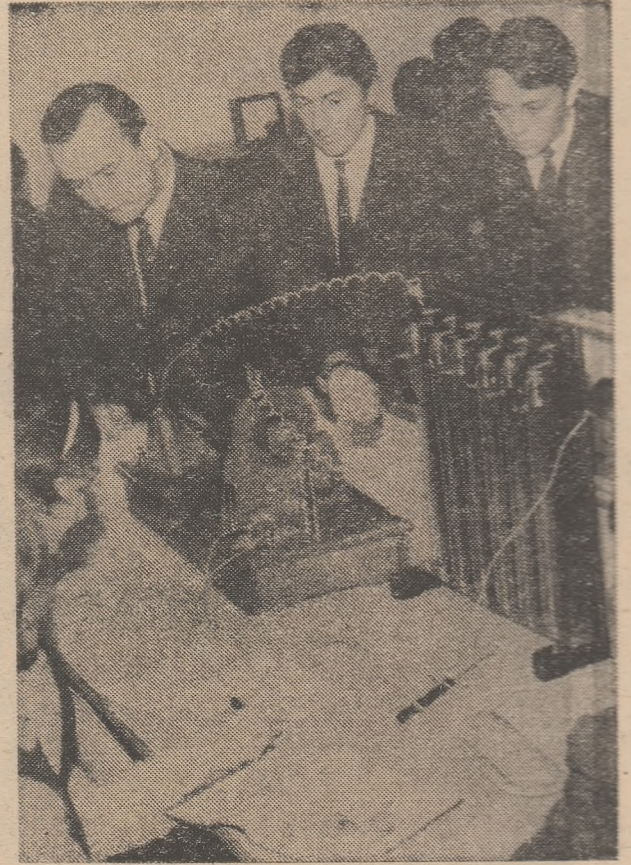
Răspunsurile biologice ale muncii

Orice influență externă care interesează latura socială a individualității umane se repercutează și asupra funcțiilor biologice ale organismului. În această direcție acționează în special activitatea organizată a muncii fizice și intelectuale. Fiziologia muncii oferă numeroase exemple de repercusiuni biologice ale proceselor complexe de muncă, multe dintre ele evidente, cel puțin într-o formă generală, și pentru observația curentă.

Fără îndoială că acțiunea proceselor de muncă și a celorlalți factori sociali asupra biologicului se desfășoară simultan atât prin intermediul reacțiilor sociale, cât și pe o cale directă. Intensitatea, caracterul, durata și ritmul muncii determină deopotrivă reacții biologice indirecte, consecutive unor influențe trecute prin rețeaua de filtrare și transformare a conștiinței sociale, și reacții fiziologice directe. Obeseala, de pildă, depinde în mare parte de durata și intensitatea efortului fizic și intelectual și rezultă din acțiunea acestora asupra structurilor biologice. Oricît de complex este structurată fiziologia oboselii elementele sale esențiale, rămîn o serie de fenomene elementare de ordin celular, fenomene ce traduc uzura biochimică a țesuturilor, dar, mai ales, pe aceea a celulei musculare și a celulei nervoase, în care balanța dintre consumul substanțelor energetice și acumularea unor „deșeurii” nu numai inutile, ci de multe ori și toxice, se inclină într-un anumit sens. Dar paralel cu rolul determinant, deținut de substratul biochimic al efortului, se știe din experiența cotidiană ce importanță dețin, în fenomenele oboselii, atitudinea conștientă și poziția subiectivă (elemente sociale în esența lor) față de activitatea respectivă. Senzația de împlinire, sentimentul intim al eficienței imediate sau mai depărtate, încadrarea psihologică armonioasă în colectivul de muncă, împreună cu alți factori similari, influențează pozitiv capacitatea de efort, atenuază ecourile oboselii și intensifică procesele fiziologice recuperatorii care grăbesc dispariția oboselii și, mai ales, contribuie la împiedicarea acumulării sale. Dimpotrivă, discrepanțele (obiective și subiective) dintre aptitudini și natura muncii, senzația cronică de depășire, datorită curențelor de pregătire profesională în raport cu cerințele funcției ocupate, conflictele așa-zis „mărunte” la locul de muncă — sînt tot atîtea elemente care, chiar dacă sînt receptate difuz, rămînînd mai mult în planul subconștientului, întăresc laturile negative ale oboselii biologice și însușează vestigiile acesteia în forme ce pot ajunge să depășească hotarele fiziologice, trecînd în domeniul patologiei.

Walt Disney și „producția” de... hormoni corticosuprarenali

Acțiunea factorilor sociali asupra sferei biologice a omului nu se limitează la influențele generale de procesele muncii. Cele mai variate elemente de natură socială induc modificări ale activității fiziologice. Astfel, manifestări specifice ale conștiinței sociale influențează funcția corticosuprarenală, ale cărei reacții ocupă un loc important în adaptarea generală a organismelor superioare. S-a evidențiat, de exemplu, variația în sensuri opuse a producerii de hormoni corticosuprarenali, în raport cu vizionarea unor filme diferite ca temă și intensitate emoțională, desenele animate ale lui Walt Disney fiind urmate de o scădere, iar filmele de groază și de răz-

În atelierul de electrotehnică

boi de o creștere hormonală. Alte modalități artistice s-au dovedit a avea influențe evidente și constante asupra multor parametri biochimici și metabolici ai organismului uman. Este de mult cunoscut și recunoscut că dacă principalele consecințe ale muzicii se desfășoară la nivelul structurilor cerebrale (emoția și plăcerea estetică avînd un substrat biologic tradus destul de fidel de modificările electro-encefalografice), nu mai puțin evidente sînt ecourile pe care muzica le are asupra altor nivele ale organismului. Aceste ecouri pot fi „citite”, de exemplu, în variațiile de construcție sau dilatare ale vaselor capilare, în variațiile nivelului de adrenalină și noradrenalină din singe și urină, ca și în virajul spre aciditate sau spre alcalinitate al umorilor organismului.

Datele amintite arată cu claritate că noțiunea de complexitate deosebită și specifică a problemelor ecologiei umane nu este izvoită numai din dorința ecologilor moderni de

a scoate în relief importanța și dificultățile, nu o dată copleșitoare ale disciplinei lor științifice. Realitatea concretă a mediului uman impune ca ecologia omului să studieze, pe lângă acțiunile altor factori (climatici, meteorologici, alimentari etc.), influențele pe care le au asupra biologiei umane diverșii factori sociali, de la cei ai mediului profesional și familial pînă la cele mai particulare elemente culturale și artistice. A studia din punct de vedere ecologic toate relațiile sociale concrete nu înseamnă, desigur, a permite (în interpretarea legăturilor multilaterale dintre social și biologic) golirea sau sărăcirea realităților sociale de conținutul lor specific. Dimpotrivă, credem că ecologia umană, dezvoltată pe baza concepțiilor generale ale dialecticii materialiste, are posibilitatea și datorită de a infuza științelor sociale materialul unor date complexe, capabilă să lărgescă perspectivele multilaterale de înțelegere unitară a omului.

AL. LUNGU

Ceea ce gîndești în mod limpede...

(Urmare din pag. 1)

frământă, sau asupra acelorora în fața cărora sînt puși la un moment dat în școală, sau în afara școlii.

Prin grija partidului și a guvernului fără noastre, sînt create toate premisele unei educații complete a copiilor noștri.

Nu mai există astăzi colț în această țară fără școală, nu mai există școală fără învățător, nu mai există copil fără carte (carte pe care bu-nicul lui nu și-o putea procura).

Copiii, astăzi, nu au decît un singur lucru de făcut: să învețe, să se instruiască din tot ce aud, din tot ce văd, din tot ce citesc. Mai presus de toate, să respecte limba pe care o vorbesc și o scriu.

Ce piedici pot apărea care să împiedice realizarea acestui program și să scoată în supărătoare evidență lipsurile enumerate ?

Nu este în intenția mea să generalizez și așa greși dacă așa face-o.

De mai mulți ani, fiecare an ne aduce surpriza unor promoții în care există multe elemente hotărîte să depășească orice dificultăți, să înțeleagă tot mai bine, să realizeze tot mai mult. Este vizibilă impetuoa-

sa afirmare a tineretului nostru — mîndria școlii, astăzi, a patriei noastre, mîine — în toate domeniile de activitate: în literatură, în artă, în știință, în laboratoare, în uzine.

Dar gîndul meu se îndreaptă insistențios spre ceilalți, înspre cei care, neputînd să se ajute singuri, trebuie ajutați. Înspre cei care recepționează pasiv, fără să întoarcă, nimic. Înspre cei care au dificultăți în a recepționa. Înspre cei apatici, sau indiferenți. Zidul indiferenței, al neîncrederii, al ignoranței, trebuie dărîmat, ca să lase loc cuvîntului cald să ajungă la centrul nervos, dar mai ales la inima copilului.

Pe un fundament astfel pregătît, învățătorul poate dura cu încredere reușitei depline omul societății de mîine.

F.A.72

Vă prezentăm

LICEUL „IOAN SLAVICI” DIN ARAD

Am urcat cele câteva trepte prelungi de la intrare, am deschis poarta masivă de stejar și m-am trezit în holul de o sobrietate unică al Liceului „Ioan Slavici”. Coloanele zvelte, bolțile arcuite, scările de marmură, clopotul vechi și bătrânul orologiu care a petrecut cu bătaie lui aștepta generații de absolvenți — toate sînt ca în urmă cu ani, toate își dau același aer solemn, pe care numai lăcașurile de mare cultură și elevație (și) pot inspira. Pe aici au umblat Slavici, Vasile Goldiș, Al. T. Stamatiaș și Perpessiciu. Aici au studiat literați de frunte din vremea noastră, citiva dintre actualii academicieni și citiva dintre oamenii politici, cu funcții de răspundere în stat.

În cancelarie, discutăm cu prof. Ioan Antone, actualul director.

— Tovarășe director, se mai întâmplă și acum ca la admiterea în învățămîntul superior absolvenții dv. să-i uimească pe universitari prin temeinicia lor pregătire?

— Da, se întâmplă, mai ales la facultățile cu profil tehnic. „A, voi ați învățat la „Slavici” din Arad” — descoperă universitarii la admitere.

— Deci, liceul se menține la același nivel ridicat are același prestigiu ca pe timpuri.

— Colectivul nostru didactic se străduiește din toate puterile să îmbine multiplele și valoroasele tradiții ale învățămîntului, existente în liceu, cu cele mai noi cuceriri din acest domeniu și se pare că reușește!

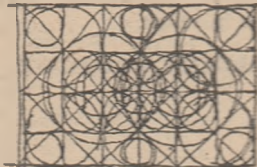
Predarea în cabinete. În prezent, la Liceul „Ioan Slavici” din Arad funcționează următoarele cabinete: de științe sociale, de fizică, de chimie, de științe naturale. La disciplinele respective, lecțiile se desfășoară în ele.

Cabinetul de științe sociale. Este unul din cele patru cabinete-pilot organizate în județ. A luat ființă în noiembrie anul trecut. O sală spațioasă, cu mobilier adecvat (primul din partea inspectoratului școlar județean), înzestrată cu materialul didactic necesar: hărți, planșe, vitrine. „Planșele — ne spune profesorul de filozofie Desideriu Kelemen — sînt executate de elevii noștri. De fapt, sînt, după cum vedeți, două feluri de planșe: unele cu caracter permanent, utilizate la un număr mai mare de lecții și la mai multe discipline (socialism, istorie, geografie), altele cu caracter efemer: pe care le folosim numai la cîte o oră de curs. Pe acestea le adunăm în arhiva cabinetului. În vitrine, adaugă profesorul, vedeți niște facsimile. Ele sînt copii fidele după diverse documente, executate tot de elevii noștri — de la cercul foto”.

Cabinetul conlucrează eficient

Comitetul județean de partid, de unde primește materiale și tematici Colaborează de asemenea, cu celelalte cabinete (de fizică, de științele naturale) împrumutînd aparate de proiecție, sau diverse exponate pentru ilustrarea lecțiilor.

Cabinetul de fizică. Cel mai întins ca spațiu și cuprinde o optime din suprafața școlii. Este format din: un amfiteatru, o sală de pregătire a lucrărilor (unde lucrează laboranții), un laborator foto și 3 săli de specialitate: 1) electricitate — electronică 2) mecanică 3) optică-acustică. Colectivul profesorilor de fizică (Teofil Mateș, Gligor Groza, Constantin Fărcașiu, Maria Rozsa, Ana Balog) este consi-

derat — ne spune directorul liceului — drept un propulsor al școlii, cu rezultatele cele mai strălucite. De anul de zile, la olimpiadele de fizică de exemplu, cam 2/3 dintre participanții județului la finala pe țară sînt de la Liceul „Ioan Slavici”. Numeroase premii și mențiuni, obținute la aceste olimpiade atestă serioasa pregătire a elevilor.

Cabinetul de chimie. Este înzestrat, de asemenea, cu aparatură bogată, cu mese la care se pot face cele mai diverse experiențe chimice: mesele sînt prevăzute cu instalație electrică, de gaz, de apă curentă.

O cifră trebuie relevată și aici: din 11 concurenți al județului participanți în acest an la olimpiada de chimie pe țară, 8 au fost de la Liceul „I. Slavici”.

Cabinetul de științe naturale. Cuprinde o sală de predare și un muzeu cu cîteva mii de exponate: geologie, arheologie, botanică, zoologie, biologie. Aproape că nu există lecție din domeniul științelor naturale care să nu-și afle corespondența în piesele din muzeu. Cabinetul dispune de diverse aparate pentru predarea modernă: microscop, epidiascoper, un diascop. Are de asemenea un colț viu: un acvariu și un incubator pentru pui de găină.

Munca tehnico-productivă. Am intrat într-unul dintre atelierelor de croitorie ale școlii. 16 elevi din clasa a VIII-a, așezate la cîte o mașină de cusut fiecare, zoreau cu cusutul.

— Avem de executat o comandă urgentă de fețe de masă pentru T.A.P.H. — ne spune maestra instructoare Asemenea comenzi am mai executat în anul școlar 1971/72 pentru multe întreprinderi și instituții. Ministerul Sănătății (scutece, cearcafuri, scufițe pentru nou-născuți). Hotel „Astoria” (fețe de masă și cearcafuri). Spitalul de adulți Arad (fețe de pernă); pentru O.N.T. am lucrat și fețe și alte obiecte de cusătură populare.

Pe fețele din altă clasă le-am surprins la o oră de menaj; erau inițiate competent și științifice în arta atât de dificilă de viațoare gospodine.

Băieții, în schimb lucrează în orele de activități practice în cele două ateliere de tâmplărie-lăcătușărie ale liceului.

— Am urmărit ca la aceste ore elevii să producă ceva — ne spune prof. Ioan Antone. De aceea am încheiat un contract cu I.A.M.B.A. (Întreprinderea de Articole Metalice Mobilă și Binate Arad), care ne și patronază Bucrăm numai, pe bază de comandă. Iar comenzi avem berechet: piesele produse de elevii noștri (șifon, broaște de ust. abel etc.) sînt executate ireproșabil. În anii trecuți ne deplasam cu elevii la Întreprinderea Resoectivă. Dar fiindcă spațiul școlii e prea restrîns, elevii mai mult îi stînjeneau pe muncitori. De aceea, am hotărît să lucrăm numai în atelierelor școlii, exercitînd, pe bază de comenzi, cum spuneam, piesele de care are nevoie Întreprinderea.

— Dar în timpul vacanței de vară?

— Pe timpul verii am încheiat, de asemenea, contract cu o altă întreprindere — fabrica de conserve „Refacerea”.

— Ce faceți cu banii încasați?

— Îi folosim pentru autodotare. Înzestram cabinetele liceului cu material didactic și cu diverse aparate (epidiascoper, microscop etc.), precum și atelierelor. De pildă, avem în plan cumpărarea unui strung nou, absolut necesar muncii productive din

liceul nostru. Cu sumele rămase, organizăm excursii.

Pe terenul de sport. În fața liceului, pe malul Mureșului, într-un loc cum nu se poate mai adecvat, se află terenul sportiv al școlii. Oare, de-a lungul deceniilor, cîți campioni orașenești, județeni și chiar naționali nu și-au înălțat aici umerii? Cîte echipe școlare generație după generație, nu s-au antrenat aici, n-au susținut meciuri palpitante, luptîndu-se pentru culorile școlii și biruind? Liceul are o vitrină întregă cu trofeele cucerite!

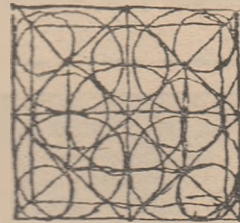
În ultima vreme, prin osîrdia celor trei profesori de educație fizică (Alexe Pop, Ștefan Blîndu și Alfred Klemens) și prin munca însuflețită a elevilor, terenul a fost amenajat devenind o adevărată bază sportivă. Zgura roșie a fost adusă, cu mari sacrificii, tocmai de la Petroșani. Pe teren se susțin meciuri de baschet, handbal, volei, minifotbal, pe pistele de atletism se poate sprinta. Cînd se poate! Pentru că, în ultimii vreo trei ani nu s-a prea putut în 1970, cînd Mureșul și-a făcut de cap, baza sportivă a fost inundată. Apoi, după retragerea apelor totuși s-a reamenajat, dar a venit termoficarea și o conducță n-avea pe unde să treacă decât, în diagonală peste teren. A urmat apoi construcția podului Cetate, din imediata apropiere, cînd întreaga bază sportivă s-a transformat în depozit de materiale. Acum terenul este din nou degajat și chiar dacă nu mai e nici urmă de zgură roșie, ori de gazon se pot organiza pe el întreceri sportive, orele de educație fizică se desfășoară în condiții bune.

Circulă însă un zvon „apocrif” că organele locale ar intenționa să mute baza sportivă a liceului peste Mureș, în Cetate, iar pe locul ei să construiască un hotel impunător. Acest lucru susțin profesorii școlii — ne raționăm și noi acestei opinii — ar fi o mare aberație, o măsură care pur și simplu ar stînjini procesul instructiv-educativ. E adevărat, un hotel plasat în acest loc ar beneficia de o priveliște splendidă spre Mureș, și de un aer totuși nepoluat. Locuri similare s-ar putea găsi însă și în alte zone ale orașului. Creдем deci că nu e cazul să trambalăm elevii și profesorii tocmai peste Mureș, la o distanță de sute de metri, pentru orele de educație fizică, cînd terenul actual este chiar lângă liceu.

Un „de ce?” care durează de mai mulți ani. Liceul „Ioan Slavici” dispune de un subsol imens, cuprinzînd aproape întreaga suprafață clădită. Iar acestui subsol, nu i s-a putut da o destinație mai fericită, decât aceea de... depozit de vinuri al Vinalcoului! Camioane cu remorci, încărcate cu butoaie vin și pleacă cu motorul în olin: butoaiele izbite (mai ales cînd sînt goale, ca în fabulă) zdrăngăne de mama focului; pompele mecanice care pritolesc vinul te asurzesc. La acestea, adăugați limbajul pitoresc al celor cîteva zeci de lucrători de aici care, deși nu lucrează cu miere, tot se ling pe degete și citeodată întrec măsura.

De ce organele locale, sesizate în nenumărate rînduri nu iau nici o măsură de mutare a depozitului?

Sugestia excelentului profesor de educație fizică Alexe Pop, de a se amenaja în impunătorul subsol o pistă de atletism și un teren de sport acoperit ni se pare din cale afară de bună. Oricum, o pistă de atletism de care să se poată alerga și țarna are mai multe contingențe cu educația decât un depozit de vinuri! Mai ales că Aradul nu dispune de prea multe asemenea piste.

Absolvenți, cu carnet de conducere auto în curtea liceului, un IMS plin cu elevi era gata de pornire.

— Unde pleacă?

— Sînt elevii noștri care în timpul liber fac școala de șoferi — ne explică directorul. Avem angajați în acest scop cinci instructori, așa ai volanului; patru îi deprind cu sofatul, iar al cincilea le explică regulile de circulație.

— Cum se desfășoară cursurile?

— În serii de cîte 20 de elevi, băieți din anii III și IV care au împlinit vârsta de 18 ani. Cursurile durează două luni și jumătate. Ne-am gîndit că nu strică, la absolvirea liceului elevii să posede și carnet de conducere auto.

Cum să strice — adăugăm noi — în epoca automobilului?

Am închis poarta grea de stejar care a pocnit sec, răscolindu-mă pînă în amintiri și am părăsit bătrînul liceu de pe malul Mureșului ce și-a aniversat anul trecut respectabila vîrstă de 225 de ani.

Dăsam în urmă o instituție de învățămînt de mare prestigiu, unde efervescența călărilor și noul sînt la ele acasă tot timpul și unde modernul se împletește armonios cu tradițiile.

Planificarea la clasa I

Planificarea activității la clasa I este destul de dificilă, mai ales pentru acele cadre care au lucrat mai puțin sau chiar deloc la această clasă, în condițiile școlarizării copiilor la vîrsta de 6 ani.

Particularitățile psihofizice ale acestei vîrste au impus, în afara introducerii unui plan și a unor programe noi, micșorarea duratei lecției propriu-zise (25—40 de minute) și, legat de aceasta, găsirea unei noi structuri a lecției, care să permită folosirea cu precădere a procedeelelor de joc și introducerea activităților în completare, prin care se urmărește fixarea și consolidarea anumitor cunoștințe și deprinderi, însușite mai ales în cadrul altor obiecte de învățămînt decît cele care figurează în orarul zilei. Rolul activităților de completare este deci, acela de a reveni zilnic asupra acelor cunoștințe care stau la baza formării, mai ales a deprinderilor de citit-scris, aritmetică și dezvoltarea vorbirii.

La alcătuirea planificării trebuie să se aibă în vedere realizarea unei strînse corelații între obiecte, prevăzîndu-se pentru fiecare din ele și activitățile în completare, pentru care se va face o rubrică aparte. Acest lucru este mai mult decît necesar pentru a se evita improvizările sau prelungirea duratei lecției. De asemenea, se vor prevedea și materialele ajutătoare sau eventualele acțiuni (vizite, plimbări, vizionări de filme etc.), pe baza cărora elevii vor fi familiarizați cu diferitele noțiuni cerute de programă. Prevederea acestora este cu atît mai necesară cu cît unele materiale sau acțiuni trebuie pregătite din timp. (Pentru urmărirea înmuguri-

rii, de pildă, este necesar să se aducă în clasă, din timp, ramuri pe care copiii să le țină în apă, la lumină și căldură).

O atenție deosebită se va da corelației între obiecte. Astfel, în perioada preabecedară, predarea elementelor pregătitoare de citit-scris se va face în strînsă legătură cu: muzica (exerciții de despărțire a cuvintelor în silabe, de izolare a sunetelor în vederea familiarizării cu acestea, a rostirii lor corecte și, deci a corectării vorbirii); desenul (elementele grafice vor fi utilizate ca elemente decorative în scopul formării deprinderilor de mînuire corectă a instrumentului de scris, a formării ochiului și a reprezentărilor spațiale); dezvoltarea vorbirii (referiri la poveștile, poeziile cunoscute pentru formularea propozițiilor necesare izolării sunetului sau pentru familiarizarea cu propoziții, cu silabe etc.); aritmetica (li se va cere să scrie „de atîtea ori” un element grafic sau să rostască un sunet — nu se va citi numerotația paginilor pînă nu se vor fi învățat cifrele); cunoașterea mediului înconjurător (prin folosirea în discuții a unor cunoștințe însușite); îndeletniciri practice (modelarea din plastilină a elementelor grafice sau a literelor). De altfel, în perioada preabecedară trebuie ca tot timpul să se apeleze la cunoștințele și deprinderile însușite în cadrul altor obiecte, fie ca bază de plecare în predarea noilor cunoștințe, fie pentru a înlesni transferul lor dintr-un domeniu în altul în scopul dezvoltării gîndirii copiilor.

La activitățile în completare, vor specifica jocurile și domeniul la

care se referă. Bunăoară, la o lecție de citit-scris, în completare se poate folosi un joc aritmetic care să contribuie la consolidarea cunoștințelor, un cîntec, de exemplu despre toamnă, prin care să se fixeze și anumite cunoștințe despre natură etc.

De reținut că jocul nu va fi folosit numai în activitățile în completare, ci, pe cît va fi posibil, întreaga activitate la clasa I, mai ales în prima parte a anului școlar, va îmbrăca forme atractive de joc. Astfel, familiarizarea cu sunetele despărțirea cuvintelor în silabe, alcătuirea diferitelor feluri de propoziții, însușirea noțiunilor aritmetice — operarea cu mulțimi, numeratia, formularea problemelor — formarea deprinderilor de comportare civilizată, de circulație corectă pe stradă etc., pot fi realizate cu ajutorul jocului.

Procedeele de joc pot fi folosite în orice moment al lecției.

Deoarece elevii clasei I nu sînt cunoscuți în suficientă măsură de învățătorul care va lucra cu ei, pentru perioada preabecedară, este bine ca planificarea să se facă orientativ pentru șase săptămîni urmînd ca, în funcție de rezultatele obținute, să fie redusă la cinci sau chiar la patru săptămîni. Așa cum se menționează în programă, durata acestei perioade nu poate fi nici redusă și nici prelungită peste aceste limite, urmînd ca anumite probleme, cum ar fi cea a corectării vorbirii să fie considerate ca sarcină permanentă pe tot parcursul predării abecedarului, deci a întregului an școlar.

M. GEORGESCU-BOȘTINĂ

D. RACHICI

TV

Filmul la domiciliu

De ce să fim ipocriți și să nu recunoaștem că orice film ar rula în cinematografele noastre „minunate”, parcă tot mai comod este să stăm în fotoliul „casnic” și să degustăm în liniștea confortului personal filmul la domiciliu?! Și apoi nimic nu se pierde, ba, din contră...! Tot ce a rulat cu câțiva ani în urmă pe „marele”, „micul” preia cu promptitudine, înclinând (mai precis având preferințe) pentru peliculele de „casă” — vezi ciclul Funés. Chiar dacă fotografiile mai sînt sărite, chiar dacă titrajul sburdă pe lângă ecran (precum „invizibilele” fantome), chiar dacă colorul e alb-negru... nu are importanță. Sînt „defecțiuni tehnice” iremediabile și irevocabile. Noi știm însă (în mod sigur) că așa cum există și defecțiunile există și trei zile pe săptămîna de cinematograf la domiciliu și aceasta este principal!

S-a renunțat la cursul de „istorie a cinematografului”, pentru că pe semne era prea doct. S-a renunțat la bunele obișnuințe (și programări) de la „Telecinematecă”, pentru că, pe semne, nu mai există capodopere posibil a fi și telegenice. S-a renunțat la multe. Important este că nu s-a renunțat la prezentări! O vedem rar, foarte rar, pe Ecaterina Oproiu (mai de curînd ne-a prezentat „Un bărbat și o femeie”) și o vedem des, foarte des, pe Sanda Tăranu (mai de curînd ne-a prezentat „Gardianul”). Este bine că la fiecare film ni se „vînd” un surplus

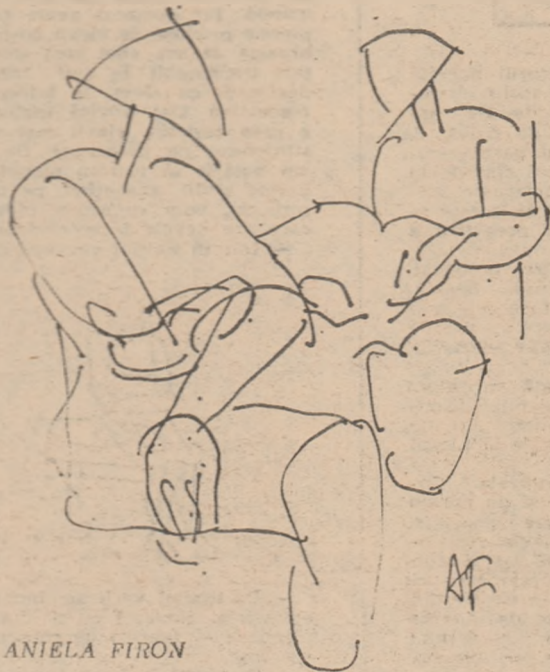
de informații, dar să fie informații, nu... constatări „clasice” de genul: „Alberto Sordi interpretează un rol complex” sau „filmul este o critică socială”, că pe acestea le știe toată lumea. Poate că nu ar fi stricat să ni se amintească, spre exemplu, că pelicula a fost realizată în 1959, că Alberto Sordi a jucat în multe filme (mai bune și mai rele), fiind un „personaj” creat de Fellini (s-a văzut și la T.V. „Șeicul alb”); sau că Raymond Borde și André Bouissy spun: „Sordi a căpătat evidența unei măști, o biografie ideală și reflexe neliniștitoare... Revolta personajelor sale se epuizează într-un libertinaj, care curînd îl obosește și de aceea recade într-un conformism intransigent”. Și cite nu se pot spune despre Alberto Sordi, Luigi Zampa, chiar și în trei minute!

În această săptămîna nu avem „Telecinematecă”, ci „retrospectivă Walt Disney”. Ne este foarte simpatic Mickey Mouse și toți prietenii săi; de ce oare însă nu evoluează ei la „Telecinematecă” pentru copii și tineret”, care nu ar deranja pe nimeni dacă ar fi progra-

mată în ziua de joi spre seară? Și pentru că la televiziune a devenit o obișnuință metoda de lucru în „contratimp”, în timp ce telecinemateca se află în agonie (în aceeași săptămîna), filmul anunțat vineri este într-adevăr un film de cinematecă — „Ore de cumpănă”, regia William Wyler, în distribuție Humphrey Bogard, Frederic March! De ce toate aceste suceli ale programului? Poate pentru că nu există „o direcție a programelor” chibzuit organizată?!

Apropo de programe, este demn de semnalat revenirea printre noi (adică pe programul 1 și nu pe cel 2 al privilegiaților) a emisiunii „Revista literară T.V.”. În fine, s-a ajuns la concluzia că literatura este un domeniu de interes național (nu numai de interes — județ Ilfov) și emisiunea în cauză a fost programată vinerea la orele 18.50. Deci, din cînd în cînd, mai sînt posibile a fi efectuate și schimbări spre folosul telespectatorilor! O constatare care ne dă speranțe în viitor.

ILEANA COLOMIET

Desen de ANIELA FIRON

TVS integrată la geografie

În anul școlar 1971—1972, în trimestrul al III-lea, elevii liceelor de cultură generală din țara noastră au beneficiat, la orele de biologie, de primele emisiuni de televiziune școlară integrată difuzate pe canal național. Așa cum am informat pe cititorii noștri în numărul trecut al revistei, în noul an școlar 1972—1973, televiziunea școlară își amplifică acțiunile destinate perfecționării pro-

cesului de învățămînt prin transmiterea emisiunilor destinate atât lecțiilor de biologie la liceu — anul III, cât și lecțiilor de geografia patriei, anul IV, chimie, anul III și fizică, anul III real.

Pentru pregătirea profesorilor de geografie care urmează să valorifice în munca lor didactică acest mijloc nou de învățămînt introdus în practica școlară din țara noastră,

Institutul de științe pedagogice — Laboratorul de mijloace moderne de învățămînt a organizat, în colaborare cu redacția radio-teleșcoală de la Radioteleviziunea română, în zilele de 8—9 septembrie 1972, un instructaj la care au participat responsabilii comisiilor metodice de geografie din întreaga țară și profesorii de geografie din liceele municipiului București.

În cadrul instructajului, prof. univ. dr. George Văideanu, directorul Institutului de științe pedagogice, prof. Ion Rizecu, director general adjuncț în Ministerul Educației și Învățămîntului, prof. Andrei Covrig, redactor șef la Radio-televiziunea română au conturat specificul activității pe care vor trebui s-o desfășoare profesorii care folosesc și valorifică pentru prima dată emisiunile de televiziune școlară integrată, pentru ca acestea să contribuie nemijlocit la realizarea directivelor de ordin formativ ale procesului de învățămînt.

În afară de preocuparea pentru integrarea efectivă, firească și creatoare a emisiunilor, în lecție, profesorii din întreaga țară vor desfășura implicit o veritabilă activitate de cercetare științifică în domeniul perfecționării tehnologice a lecției, sub coordonarea Institutului de științe pedagogice.

În cadrul instructajului s-au prezentat modele de emisiuni cu televiziune școlară integrată, expuneri și demonstrații privind integrarea și valorificarea emisiunilor, urmate de filmul „Lecție cu televiziune școlară integrată”, realizat de Televiziunea română în colaborare cu Institutul de științe pedagogice.

Elev permanent

Specialitatea casei

Cunosc o familie din Cluj care a hotărît acum trei ani să-și înscrie copilul la școala de muzică. De ce?

— Pentru că școala e aproape!

Argumentul acesta, atât de îndepărtat de Beethoven, Mozart, Enescu și Ceaikovski m-a lăsat în primul moment fără replică. (Nimeni în respectiva familie nu avusese vreodată afinități muzicale, copilul nu era un geniu înăscut în acest domeniu. Nu era, săracul, nici măcar familiarizat cu muzica). Acum, după trei ani, aflu că micuțul viitor violonist „merge”: Nu are note strălucite dar... merge. Ce va fi? — Vom vedea; zic părinții.

M-am întrebat de multe ori dacă modul de recrutare a elevilor în școlile de artă este cel mai fericit. Este drept, fiecare școală are mîndriile ei, fiecare an aduce noi și noi nume de tineri instrumentiști, pianisticieni și balerini talentați. Dar — se pare — procentul reușitelor profesionale este cam mic. Sigur că aceste școli nu pot produce mari talente în serie. Dar a termina după 12 ani o școală de muzică, de pian, cu nota 6 la specialitate nu pare a fi soluția ideală. Programele acestor școli oferă o pregătire obișnuită, ca la orice liceu de cultură generală. Să fim însă realiști. Nu vîd cum, un absolvent mediocre la clasa de flaut, căzut la examen la conservator, va putea fi capabil să dea examenul la filologie sau la electronică.

Desigur că nu putem da aici, în câteva rînduri, niște soluții radicale. Am discutat cu câțiva specialiști și, din discuții, a apărut o opinie pe care o supunem judecării dumneavoastră și, eventual, dezbaterei. În primul rînd, ar trebui ca la obiectul de specialitate din școlile de artă nota minimă de promovare în clasa următoare să nu mai fie 5 și nici chiar 6. În al doilea rînd, școlile de artă ar trebui să fie mult mai prezente în viața culturală a tineretului, să organizeze concerte pentru tineret, expoziții de artă plastică în școli, seri de balet, să patroneze viața culturală din școlile profesionale sau din liceele de specialitate tehnice, contribuind astfel mai mult la activitatea de educație. Avantajul ar fi triplu:

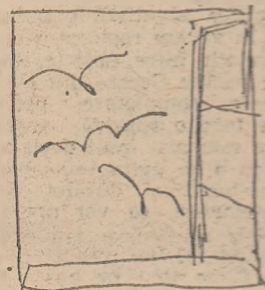
— ar exista un control mult mai activ și rapid asupra dezvoltării aptitudinilor artistice ale elevilor (oricît am dori, dar un elev din anul III care nu a cîntat decît o singură dată în public, sau un pictor care nu expune nimic pentru a fi judecat — în afara profesorilor — măcar de tinerii de aceeași vîrstă cu el, asta nu e de conceput);

— patronajul artistic al școlilor de artă, o acțiune îndrumată cu atenție și grijă de cadrele didactice, ar înviora activitatea culturală, ar crea preocupări noi și interesante;

— numeroși elevi care n-ar putea face față sarcinilor artistice ar putea fi îndrumați din timp spre alte școli sau meserii unde, mai mult ca sigur, vor putea da rezultate mai bune.

Poate că nu tot ce am înșirat în aceste rînduri (după consultări cu oamenii de specialitate, elevi și părinți) este real și realizabil. Dar, pe undeva, cred că există o sămînță de adevăr. Și dacă sămînța e bună, s-o facem să rodească.

ALEXANDRU STARK

Examinator: mașina

Calendarul acțiunilor educative ce se vor organiza cu elevii în anul școlar 1972—1973

Activitatea politico-educativă în rândul elevilor în anul școlar 1972—1973 va fi concepută și se va desfășura pe baza documentelor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, precum și a Programului de măsuri privind organizarea muncii politico-ideologice și cultural-educative în școli, elaborat de Ministerul Educației și Învățământului, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și Consiliul

Național al Organizației Pionierilor în anul școlar trecut.

Acțiunile educative organizate vor fi dedicate celei de a 25-a aniversări a proclamării republicii.

Programele activităților educative, care se vor întocmi la nivelul județelor și școlilor, vor include acțiunile din prezentul calendar, precum și alte activități, în funcție de cerințele concrete.

în vacanța de vară prin organizarea de expoziții județene.

4. Acțiuni de muncă patriotică organizate cu elevii.

Săptămîna muncii patriotice pentru pregătirea deschiderii anului școlar. Participă pionierii și elevii (7—15 septembrie); Două săptămîni de muncă patriotică în perioada campaniei agricole de toamnă, în funcție de necesitățile fiecărui județ. Participă elevii din școlile de cultură ge-

nerală (cl. IX—XI), din licee, școli profesionale (trimestrul I); Săptămîna primăverii: în vacanța de primăvară; Muncă patriotică la construcții școlare, în agricultură și silvicultură, fabrici, la amenajarea de baze sportive și alte obiective economice și social-culturale (15—20 zile). Participă elevii din licee și școli generale cl. IX—X. Școli profesionale, care nu efectuează practică în producție (în vacanța de vară).

I. Acțiuni de educare a elevilor prin muncă și pentru muncă

1. Concursul pe obiecte și olimpiade

a) Pentru elevii din școlile generale — clasele V—X.

Matematică (cl. V—X): etapa pe școală: luna februarie 1973, etapa pe județ: 6 mai 1973; **Fizică** (cl. VI—X): etapa pe școală: luna februarie 1973; etapa pe județ: 6 mai 1973;

b) Pentru elevii din licee. **Limba și literatura română**: etapa pe școală: 10 ianuarie — 10 februarie 1973, etapa pe județ: 18 februarie 1973, etapa pe țară: 6—13 aprilie 1973 la Iași; **Limba și literatura rusă**: etapa pe școală: 10 ianuarie — 15 februarie 1973, etapa pe județ: 25 februarie 1973; **Limba și literatura maghiară și germană** (pentru unitățile școlare cu limba de predare a naționalităților conlocuitoare): etapa pe școală: 10 ianuarie — 15 februarie 1973, etapa pe județ: 25 februarie 1973; **Economie politică. Probleme actuale ale politicii economice a Partidului Comunist Român**: pentru anii II și III: etapa pe școală: 1 martie — 30 aprilie 1973, etapa pe județ: 6 mai 1973, etapa pe țară: în vacanța de vară, în tabăra de la Liceul pedagogic din Cîmpulung, județul Argeș (1—14 iulie); **Matematică**: etapa pe școală: 10 ianuarie — 10 februarie 1973, etapa pe județ: 18 februarie 1973, etapa pe țară: 6—13 aprilie 1973 la Constanța; **Fizică**: etapa pe școală: 10 ianuarie — 25 februarie 1973, etapa pe județ: 4 martie 1973, etapa pe țară: 6—13 aprilie 1973 la Craiova; **Chimie**: etapa pe școală: 10 ianuarie — 25 februarie 1973, etapa pe județ: 4 martie 1973, etapa pe țară: 6—13 aprilie 1973 la Craiova; **Biologie**: etapa pe școală: 1 februarie — 30 aprilie 1973, etapa pe județ: 13 mai 1973, etapa pe țară: în vacanța de vară în tabăra de la Timișoara (1—14 iulie);

c) Pentru elevii din școlile profesionale: **Limba și literatura română, matematică, fizică, chimie**: concursurile se vor desfășura în trei etape, la datele prevăzute pentru elevii din licee.

Subiectele de concurs pentru etapa pe școală vor fi stabilite de către inspectoratele școlare județene și filialele societăților științifice ale cadrelor didactice, pentru etapele pe județ și pe țară de către societățile științifice ale cadrelor didactice.

Olimpiade internaționale

Matematica, chimia, fizica — în vacanța de vară.

2. Concursuri pe meserii și specialități

— Se organizează în funcție de profil, pentru elevii școlilor profesionale, ucenicie și elevii liceelor de specialitate, etapa pe clasă: 12—31 ianuarie 1973, etapa pe școală: 15 februarie — 10 martie 1973, etapa pe zonă: 15—25 martie 1973, etapa pe minister: 20 aprilie — 15 mai 1973, etapa pe țară: 25—31 mai 1973.

Etapa pe țară se organizează la meseriile: strungar, electrician (întreținere și reparații), lăcătuș mecanic pentru industria construcțiilor de mașini.

3. Concursuri de creație tehnică

a) „Minitehnicus”.
— Pentru elevii din școlile generale: etapa pe școală: trimestrul III, etapa pe județ: în vacanța de vară, prin organizarea de expoziții județene;

b) De aero-navo-racheto modele, radio și carturi.

— Pentru elevii din școlile de cultură generală: etapa pe școală: trimestrele I și II, etapa pe județ: trimestrul III, etapa pe țară: în vacanța de vară (în tabără).

c) „Tehnum”.

— Pentru elevii din licee, școli profesionale, de specializare postliceală și de maiștri, etapa pe școală: trimestrele I și II, etapa pe județ:

II. Acțiuni cultural-artistice

1. Festivalul cultural-artistice „Republică, măreață vatră”:

a) Pentru elevii școlilor generale (etapa a II-a), concursul se organizează în etapa pe țară din doi în doi ani: etapa pe județ: în vacanța de iarnă, etapa pe țară: în vacanța de primăvară (pe centre de zone);

b) Pentru elevii din licee, școli profesionale și de specializare postliceală (concursul se organizează din 3 în 3 ani cu etapă pe țară): etapa pe școală: trimestrele I—II—III.

2. Festivalul elevilor din școlile și liceele de artă: concursul se organizează cu etapa pe țară din 3 în 3 ani: etapa pe școală: trimestrul I, etapa interjudețeană: trimestrul II, etapa pe țară: în vacanța de primăvară la București și Cluj.

3. Concursul muzical de interpretare instrumentală „Ciprian Porumbescu”:

— Pentru elevii din școlile generale: etapa pe județ: vacanța de primăvară; etapa pe țară: în vacanța de vară la Suceava.

4. Festivalul folcloric „Litoral '73” — august 1973 pe litoral.

Participă cele mai bune formații artistice ale pionierilor și elevilor („Trompeta de aur” pentru fanfara, „Scoica de aur” — pentru formații folclorice, Tîrgul de vară).

5. Concursul de creație literară

III. Alte acțiuni educative, organizate cu elevii în vacanțele școlare

1. Tabere centrale de odihnă, de instruire pe profile și interese, de perfecționare sportivă (pentru pionieri și elevi).

2. Tabere de odihnă și instruire pentru activele U.T.C. și pionierești din școli.

3. Tabere de odihnă și instruire pentru elevii comandanți ai formațiilor de pregătire pentru apărarea patriei.

4. Tabere internaționale pentru pionieri și elevi.

5. Excursii locale, județene și interjudețene.

6. Concursul patrulelor școlare de circulație.

— Pentru elevii școlilor generale: etapa pe școală: în vacanța de iarnă; etapa pe județ: în vacanța de primăvară; etapa republicană: în vacanța de vară.

7. Concursul cercurilor „Prietenii pompierilor”.

— Pentru elevii școlilor generale: etapa pe școală: în vacanța de iarnă; etapa pe județ: în vacanța de primăvară; etapa republicană: în vacanța de vară (în tabere).

Dialog modern între catedră și clasă la Liceul nr. 3 din Baia Mare

VIITORUL NOSTRU

Întâlnirea

Între 3-10 septembrie, Bucureștiul a fost capitala științei și poeziei despre viitor. Cei peste 400 de viitorologi din 39 de țări, veniți din trei lumi, și-au însoțit, cu bucuria de a fi oameni, meditațiile, sistemele, experimentele dedicate viitorului oamenilor, iubirii de ei. Un climat de speranță și acțiune, o viziune globală colorată de afecte tonice, o diversitate a modurilor și formațiilor, înfinitatea unghiurilor și a universului lansate în discuție planetară singularizează fericit cea de-a III-a Conferință mondială de cercetare a viitorului: Viitorul comun al oamenilor.

Prețuirea și admirația pentru spiritul care a animat întâlnirea, iată un consens exprimat de la tribună de învățați diferiți ca specialitate sau vîrstă, cu cetățenie și orientări ideologice diferite, ca semn că și viitorul va fi diferit de prezent. O sentință, pronunțată în final de Bertrand de Jouvenel, se inspira tocmai din atmosfera aceasta: „sintem sortiți să ne iubim semenii fără să le cerem să semene cu noi.”

Conferința, s-a spus, a treia cronologic, dar prima de acest gen, cu un caracter reprezentativ, a avut un mare succes, depășindu-și programul inițial, marcînd o nouă etapă în cercetarea viitorului.

Ideea

La Conferința de la București, marile personalități au polarizat desigur interesul auditorilor, nelăzind însă manifestarea opiniei celorlalți participanți. Dimpotrivă, Iohan Galtung, fără să fie nevoie să se privească în oglindă, se bucura vehement că nu întâlnește, ca de obicei, doar profesori între două vîrste cu ochelari și cu aceleași titluri academice. Astfel, printre nume binecunoscute precum B. de Jouvenel, O. Flechteim, R. Jungk, A. Wiener, M. Rutkevici, A. Peccei, B. Suchodolski, I. C. Drăgan, noii „converșiți” și-au căpătat un virtual mandat nu numai pentru sine, dar și pentru generațiile și orientările pe care le reprezintă.

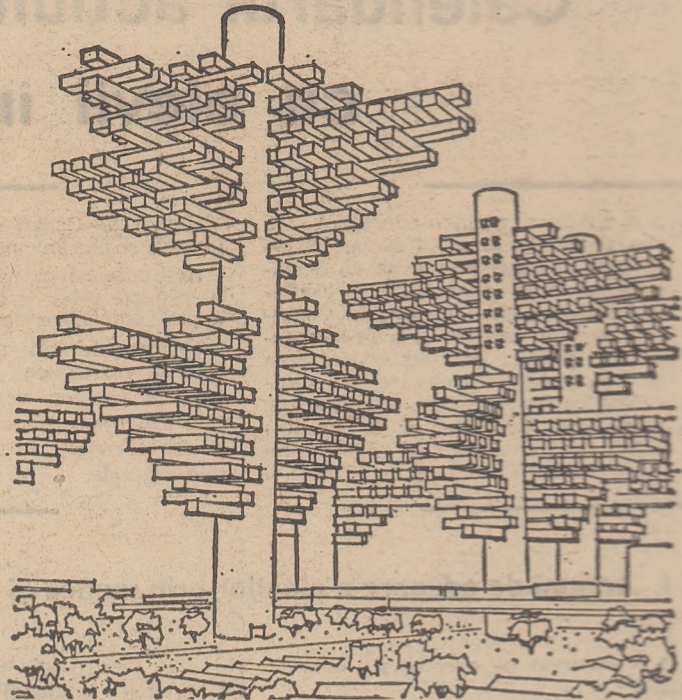
Dincolo de individualități, armonizîndu-le, conferința și-a impus pro-

pria personalitate. S-au formulat atitudini ferme în multe din problemele fundamentale ale contemporaneității. Astfel, criticile aduse cărții lui Forrest și Meadows „Limitele creșterii” (teza cărții este că aspectele negative ale civilizației moderne cresc exponențial, pe cînd posibilitățile de combatere a lor nu cresc decît aritmetic) sau viziunii catastrofice a Clubului de la Roma, vor rămîne, poate, modele de delimitare a punctelor de vedere luminate de încredere în destinul omului și al omenirii. I. Galtung a condamnat-o ca pe una dintre cele mai reacționare cărți ale secolului nostru. R. Jungk și-a dezvoltat aici polemica din cartea sa „Omul plus”. Insuși Peccei, fondatorul Clubului de la Roma, mărturisindu-și punctul de vedere individual asupra cercetărilor viitorului, s-a arătat a fi de un scepticism condiționat de responsabilitățile de astăzi ale omenirii.

Bineînțeles, s-au confruntat implicațiile dezvoltării tehnologice, propunîndu-se numeroase soluții prin care se reasează omul înaintea mașinii și a produsului său. Pentru prima oară s-a aprofundat problema viitorului țărilor subdezvoltate, care constituie 2/3 din lumea de azi și al căror viitor, s-a spus, ar fi absurd să repete prezentul țărilor dezvoltate. Reprezentanții țărilor socialiste, începînd cu cei ai țării gazdă, au revelat dimensiuni noi ale științei viitorului, aducînd o viziune cu temeuri optimiste și constructive.

Prospectiva, numită în multe feluri, delimitată de multe concepte noi, este raportată la celelalte științe și la sine.

Printre disciplinele interesate de dimensiunea prospectivă, sociologia e, poate, cea dintîi. „În condițiile socialismului, prognoza este legată indisolubil de planificare, afirma, la conferință M. Rutkevici. Teoriile sociologice ale „nivelului mediu”, precum și cercetările sociologice concrete permit să se facă o prognoză științifică asupra dezvoltării familiei, învățămîntului, altor ramuri ale vieții, precum și dezvoltarea diferitelor probleme de producție”. Un alt exemplu de obligativitate a interdisciplinarității, o precizare a lui I. C. Drăgan: „Prin marketing nu se mai înțelege astăzi un simplu studiu al unei piețe determinate, al unui produs, ci o metodologie generală de abordare a oricărei probleme umane și sociale cu implicații practice și aplicații reale în orice domeniu în vederea satisfacerii necesităților materiale (bunuri și servicii) și spirituale ale oamenilor... Referindu-ne la viitorologie, poziția geografică, stadiul istoric în care se găsește un popor, forța acestui popor, dată de elemente materiale și spirituale, printre care educația joacă un rol covârșitor, sînt elemente care influențează deciziile finale de lungă, medie și scurtă durată, precum și

strategiile și tehnicile respective, care implică examinări și reexaminări zilnice și decizii prompte.

O rezonanță ca a însuși umanismului viitor a avut dezbateră în jurul creativității maselor, a omului obișnuit, reabilitat în perspectiva unei societăți, catalogată ca utopie împlinită, în care nimeni să nu se mai teamă de creativitatea celui-lalt.

De altfel, de viitorul oamenilor se ocupă oamenii, toți, reușiți sub roza unui ideal realizabil în primul rînd, poate, prin educație.

Educația

Într-o vastă confruntare de domenii și idei derulată într-un ritm care poate fi concurat de intensitatea angajării punctelor de vedere, educația captează interesul tuturor cercetărilor viitorului. Orizonturile timpului, intrate în terminologie științifică, aparțin generațiilor ce vor veni. Prin ele, viitorul și educația își oferă, reciproc șanse nebănuite pînă ieri și nici azi cu tot curajul.

Viitorul educației, viitorul tinereții s-au numărat printre temele mari ale Conferinței, implicația existînd și în definiția tuturor zonelor și cercurilor de probleme fundamentale. Statisticile arată că pedagogii sînt cei mai asidui sprijinitori ai studiului viitorului, alături de sociologi (odată cu creșterea interesului pentru schimbările sociale) sau economiștii (accentul pus pe ecologie).

La București, au fost prezentate modele de învățămînt, de gîndire, calități și calificări cheie ale viitorului. Este vorba, de bună seamă, de schimbări neiertătoare, dar cei ce le întrevăd sînt adesea pedagogii înșiși. În fața viitorului, reforma învățămîntului stă alături de justiția socială, de problemele păcii.

Un nou mod de a fi științific, un nou mod de informare, un nou model logic, o subiectivitate comparată au drept finalitate o nouă educație (M. Maruyama). Poziția școlii, ca instituție socială vitală, devine din ce în ce mai vulnerabilă.

Mulți viitorologi au vorbit despre predare. Anume, copiilor să li se explice complexitatea lucrurilor, să li se predea jocurile viitorului. Să se asigure o fluiditate a programelor, noi tipuri de școli și universități etc. (H. Linstone). 2000 de ani, copiii au fost copleșiți de învățarea valorilor egocentrice — e timpul să li se arate valorile simple, să se simtă responsabili de tot ce se petrece în jurul lor (R. Reichardt).

Se comentează aprins literatura despre viitor — „Anul 2000” a lui Kahn și Wiener, „Tehnologia sociologică” a lui Bell, „Școlul viitorului”, cartea lui Töfler, s-a tipărit în cinci milioane de exemplare numai în

limba engleză. „Cronica anului 2000” a lui M. Malița, i-a dat maghiarului G. Szakasits, după cum mărturisea, „satisfacția unor idei deosebit de interesante în domeniul prognozei educaționale”.

Învățămîntului, privit drept cea mai izolată și mai izolatoare instituție din lume, i s-a pus în față perspectiva unui medic care să se vindece pe el însuși înainte de a-1 vindeca pe ceilalți. Dorința de a cunoaște, comună întregii omeniri s-ar înrudi cu instinctul de hrănire (luăm, atunci, la propriu „foamea de cunoștințe”, „gustul pentru artă” etc.), învățarea putînd fi definită ca un proces de inapoiere, circular, de expansiune și contracțiune în același timp, asemenea gurii care se deschide și se închide în jurul hranei. Hrana și cunoașterea sînt, înainte de toate, surse de vigoare (I. Buchen).

Printre modelele de creație a viitorului, un ecou puternic au stîmmit „atelierelor minții” sau „laboratorul de creație a viitorului”, lansate de R. Jungk. Aici și-ar da întâlnire antropologi, etnologi, farmacologi, toți specialiștii care au de a face cu omul. Ei ar studia puterile actuale ale omului, ar scruta capacități și direcții noi de dezvoltare, avînd posibilitatea de a efectua și experimenta pe scară socială. La sfîrșitul secolului nostru, aceste laboratoare ar căpăta aceeași importanță cu laboratoarele de științele naturii din ultimii 250 de ani. O știință a viitorului, umanistă, se poate realiza cu ajutorul tuturor științelor, dar și al oamenilor.

Modelul estetic al omului, așa cum l-a reproiectat și pentru viitorul ei Renașterea, își reînnoiește străvechea istorie. O cercetătoare poloneză vede, urmînd pe Herbert Read, în educația prin artă sinteza autoconștiinței și autocreației omului, o sinteză între afirmarea valorilor trecutului și împlinirea actelor creatoare. Astfel, arta, unind cognitivul și afectivul, naște o pedagogie a inspirației, mai mult decît a satisfacției, a atenției la viață mai mult decît la lărgirea limitelor experienței date (I. Wojnar).

Venit din țara lui Kierkegaard, K. Nielsen schițează pentru mine o pedagogie a supraviețuirii, centrată pe existența umană, fiecărei structuri existențiale corespunzîndu-i o materie de învățămînt: înțelegerea, vorbirea, istoricitatea, timpul, moartea, lumea, eul, sinele... Copilul s-ar forma, ajutat de metode noi, astfel ca individ independent, cît și ca membru al unei societăți îndreptate spre viitor.

Enigma revoltei și a progresului, acești factori esențiali ai destinului omenesc, își află dezlegare în formarea imaginației care întărește reflecția și acțiunea (B. Suchodolski). Creația joacă un rol tot mai însemnat în civilizația contemporană. Iar omul de mîine are nevoie de o lume în care capacitatea sa creatoare să se poată dezvolta.

GHEORGHE ANCA

